

Bewust omgaan met water

Provinciaal Waterplan Noord-Holland 2006-2010

Bewust omgaan met water

Provinciaal Waterplan Noord-Holland 2006-2010

Vastgesteld door Provinciale Staten op 30 januari 2006

Inhoud

5	Woord vooraf
7	Samenvatting
17	1 Inleiding
17	1.1 Aanleiding
17	1.2 Het Provinciaal Waterplan
18	1.3 Reikwijdte van het Provinciaal Waterplan
20	1.4 Totstandkoming
20	1.5 Leeswijzer
23	2 Bewust omgaan met water
23	2.1 Relevante ontwikkelingen voor het waterbeleid in Noord-Holland
25	2.2 Positie van de provincie en het Provinciaal Waterplan
27	2.3 Uitgangspunten van ons waterbeleid
29	2.4 Hebben we nog dromen?
33	3 Water op orde
33	3.1 Inleiding
33	3.2 Veiligheid
33	Primaire waterkeringen
37	Regionale waterkeringen
40	Veiligheid buitendijkse gebieden
41	Watercalamiteiten
43	Muskusratten
44	3.3 Waterkwantiteit
45	Voorkomen wateroverlast
51	Aanpak zoetwatertekort (droogte)
53	Peilbeheer
57	3.4 Waterkwaliteit
59	Oppervlaktewaterkwaliteit
62	Afvalwater en riolering
65	Waterbodems
66	Zwemwater
68	3.5 Grond- en drinkwater
69	Vergunningverlening
70	Warmte-koude opslag
73	Drinkwatervoorziening

75	Grondwateroverlast in stedelijk gebied
76	Verdroging
78	Monitoring en evaluatie van het grondwaterbeleid
81	4 Waterbeleid in relatie met de omgeving
81	4.1 Inleiding
82	4.2 Functies van het oppervlaktewater
84	4.3 Facilitering van het grondgebruik
92	4.4 Faciliteringsniveau grondgebruik
97	5 Uitvoering en de relatie met ander beleid
97	5.1 Uitvoering van het waterbeleid
98	5.2 Uitgangspunten voor de rolverdeling bij de uitvoering
99	5.3 Relatie met ander strategisch provinciaal beleid
103	6 Monitoring en evaluatie
107	7 Financiële consequenties
107	7.1 Inleiding
108	7.2 Methodiek
108	7.3 Kostenverdeling
110	7.4 Kostenontwikkeling
113	Literatuuroverzicht

Bijlagen

117	I	Verklaring afkortingen
118	II	Overzicht (water)wetgeving
120	III	Overzicht instrumenten
127	IV	Toelichting kaart Wateroverlastopgaven
129	V	Tijdschema van het KRW-implementatietraject
131	VI	Checklist gemeentelijke rioleringsplannen
133	VII	Gevoerd overleg

Bijgevoegde kaart

Functies van het oppervlaktewater

Woord vooraf

Leven in Noord-Holland is leven met water. Sterker, zonder menselijke bemoeienis met het watersysteem zou Noord-Holland voor 80% water zijn!

Klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling hebben steeds meer invloed op het beheer van ons water. We willen veilig wonen achter de dijken. We willen geen natte voeten krijgen bij hevige regenbuien. De kwaliteit van het water moet voldoen aan de eisen die ons gebruik hier aan stelt. Om dat te bereiken moet het waterbeheer op orde zijn.

Voor u ligt het Provinciaal Waterplan 'Bewust omgaan met water'. In dit plan wordt in hoofdlijnen weergegeven voor welke opgave de provincie, de waterschappen en de gemeenten zich in de komende vier jaar (2006-2010) gesteld zien om het waterbeheer op orde te krijgen en te houden. In lijn met het collegeprogramma 'Bruggen slaan', kiezen we hierbij voor ontwikkeling in samenhang. Waar mogelijk worden relaties en dwarsverbanden met andere onderwerpen zoals natuur, milieu, landschap, recreatie, landbouw en stedelijke ontwikkeling gelegd.

Het Provinciaal Waterplan is een strategisch beleidsplan gericht op uitvoering. De uitvoering ligt voor het overgrote deel in handen van de waterschappen en de gemeenten. De toegenomen slagkracht van de waterschappen en een goede samenwerking tussen waterschappen, gemeenten en provincie geven mij het vertrouwen dat we nu en in de toekomst in Noord-Holland met het water kunnen blijven leven.

Meer dan vroeger zullen we in onze ruimtelijk-economische ontwikkelingen rekening moeten houden met de eisen die het waterbeheer stelt. Maar plannen moeten wel haalbaar en betaalbaar zijn. We willen als provincie realistisch en uitvoerbaar beleid opstellen. Om tot die uitvoering te komen zijn in het plan duidelijke afspraken over 'wie wat gaat doen' opgenomen. De gezamenlijke uitvoering van het plan ondersteunen we door een apart uitvoeringsprogramma te maken. Daarin werken we de monitoring van de uitvoering uit en vullen wij onze integrale, bovenregionale rol in de uitvoering in door een beperkt aantal concrete projecten te benoemen.

Verschillende partijen waaronder gemeenten en waterschappen hebben samen met de provincie eendrachtig aan dit waterplan gewerkt. Ik hoop op eenzelfde eensgezindheid bij de uitvoering van het plan. Dat is nodig om ook voor de toekomst een veilige, gezonde en mooie leefomgeving te kunnen garanderen. Het oplossen van de wateropgave vraagt om samenwerking!

*Patrick Poelmann,
gedeputeerde Water, Landschap en Algemeen Bestuur
provincie Noord-Holland*

Samenvatting

Klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling hebben steeds meer invloed op het beheer van ons water. Zijn we nog veilig achter de dijken? Houden we nog droge voeten als regenbuien steeds overvloediger worden? Kunnen we veilig blijven zwemmen, vissen en varen? Om Noord-Holland leefbaar te houden moet ons waterbeheer op orde zijn. Met het Provinciaal Waterplan Noord-Holland 2006-2010 nemen wij de uitdaging aan om binnen onze provinciegrenzen voor droge voeten, schoon water en goed drinkwater te blijven zorgen.

Wat is een Provinciaal Waterplan?

Wij hebben als provinciebestuur de wettelijke taak om een waterhuishoudingsplan te maken met daarin de hoofdlijnen van het provinciale waterbeleid. In dit Provinciaal Waterplan, zo noemen we ons derde waterhuishoudingsplan, vertalen wij het Europese en nationale beleid naar wat er binnen onze provincie moet gebeuren om het water zo goed mogelijk te blijven beheren in de periode 2006-2010 en daarna. Het Waterplan staat niet op zichzelf. Water heeft met heel veel zaken te maken, variërend van landbouw tot recreatie en van stadsuitbreidingen tot gezond drinkwater. Daarom hebben wij dit Provinciaal Waterplan afgestemd met het beleid op het gebied van natuur, recreatie, landschap, cultuurhistorie, milieu, landbouw, ruimtelijke ordening en verkeer en vervoer. Het Provinciaal Waterplan is van toepassing op het regionale grond- en oppervlaktewater binnen onze provinciegrenzen.

Het Provinciaal Waterplan is het kader voor de uitvoering: het is de basis voor allerlei te nemen maatregelen door ons, waterschappen en gemeenten gedurende de looptijd van het plan. Het is dus geen uitvoeringsprogramma. Wij stellen een apart uitvoeringsprogramma op dat wij jaarlijks aanpassen.

Wat is de functie van het Provinciaal Waterplan?

Als provinciebestuur houden wij rekening met het beleid in het Provinciaal Waterplan bij veel van onze besluiten. Water heeft immers met heel veel te maken: hoe wij bouwen, waar we wegen aanleggen, waar mensen kunnen zwemmen en varen en hoe het landschap behouden blijft.

Besluiten op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, natuur, landbouw, recreatie, ontgrondingen en landinrichtingen moeten rekening houden met het beleid in het Provinciaal Waterplan. Het Provinciaal Waterplan is ook het kader voor ons grondwaterbeheer en onze vergunningverlening.

De waterschappen zijn belangrijke uitvoerders van het waterbeleid. De waterschappen stellen waterbeheersplannen op waarin doelen en de wijze van uitvoering staan beschreven. Hierbij houden zij rekening met het beleid in het Provinciaal Waterplan. Ook gemeenten houden bij het opstellen van de gemeentelijke rioleringsplannen en eventueel gemeentelijke waterplannen rekening met het Provinciaal Waterplan.

Waarom maken we een Provinciaal Waterplan?

Met dit Provinciaal Waterplan spelen we in op de ontwikkelingen die van belang zijn voor het water in Noord-Holland. Wetenschappers verwachten dat de zeespiegel verder zal stijgen als

gevolg van de klimaatverandering, terwijl de Noord-Hollandse bodem daalt. De verandering van het klimaat veroorzaakt een grotere kans op natte winters, droge zomers en extreme buien. Ook het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden, leiden tot hogere eisen aan het watersysteem. Onder deze omstandigheden moeten we ervoor blijven zorgen dat de inwoners geen natte voeten krijgen, dat dijken op veilige hoogte zijn en dat het water schoon is.

Wat staat er in het Provinciaal Waterplan?

De inwoners van onze provincie moeten beschermd blijven tegen overstromingen, wateroverlast en watertekort. Wij willen de waterkwaliteit verder verbeteren en de inwoners van onze provincie dienen te blijven beschikken over schoon drinkwater. Het gaat ons om resultaten. We leggen in ons Waterplan realistische en concrete doelstellingen vast. We beschrijven daarbij wat wij zelf gaan doen om deze doelen te bereiken en wat we van anderen verwachten. De keuze van de middelen en maatregelen om de doelen te bereiken is aan de uitvoerende partijen, zoals gemeenten en waterschappen.

Ons toekomstbeeld van het water in Noord-Holland als grondslag van ons waterbeleid

In het Noord-Holland van de toekomst zijn de inwoners en bedrijven te allen tijde optimaal beschermd tegen overstromingen en wateroverlast. Sterke dijken bieden bescherming tegen overstromingen. De kans op wateroverlast is minimaal doordat het water de ruimte heeft gekregen. Bovendien zijn watersysteem en landgebruik zo op elkaar afgestemd dat alleen in extreem droge of natte omstandigheden nog moet worden ingegrepen om overlast te voorkomen. Verschillende functies van land en water, zoals landbouw, natuur, stedelijk gebied, transport en recreatie, zijn slim met elkaar verweven en op elkaar afgestemd. De inrichting van het watersysteem draagt bij aan sterke landschappen waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De samenstelling van het water is niet overal in het watersysteem gelijk. De duinen en de duinzoom, het stedelijk gebied, de boezem, de diepe polders en de veenweidegebieden hebben ieder hun eigen karakteristieke waterkwaliteit. Stad en platteland zijn met elkaar in evenwicht. Van negatieve beïnvloeding over en weer via het watersysteem is geen sprake. Aan de stadsranden versterken stad en platteland elkaar en wordt schoon water optimaal gebruikt voor recreatie en natuur. Zowel in de stad als daarbuiten zijn alle huishoudens en bedrijven aangesloten op een vorm van afvalwaterzuivering. Het rioolstelsel functioneert optimaal en de rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn voorzien van de nieuwste zuiveringstechnieken. De drinkwatervoorziening is te allen tijde zeker. Het waterbeheer dat ten grondslag ligt aan bovenbeschreven situatie wordt georganiseerd en uitgevoerd tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wij vinden het belangrijk dat de wateropgave in samenhang wordt gerealiseerd met andere doelstellingen op het gebied van landbouw, milieu, natuur, recreatie, cultuurhistorie en ruimtelijke ontwikkeling. We willen de mogelijkheden die in een gebied aanwezig zijn centraal stellen, in plaats van regels en procedures. Het gaat om maatwerk in het waterbeheer.

Wij willen hierbij de ruimtelijke kwaliteit behouden en waar mogelijk versterken.

Wij vinden het belangrijk dat de waterproblemen worden opgelost waar en wanneer ze ontstaan en door degene die ze veroorzaakt.

In het Provinciaal Waterplan staat het waterbeleid beschreven aan de hand van de thema's veiligheid, wateroverlast en watertekort, waterkwaliteit en grond- en drinkwater.

Hoe waarborgen wij de veiligheid?

We vinden het belangrijk dat de inwoners van Noord-Holland ook op de langere termijn beschermd blijven tegen overstromingen. Mensen moeten veilig achter de dijken kunnen blijven wonen en werken.

- Wij kiezen voor een benadering die rekening houdt met de overstromingskansen én met de economische gevolgen van een overstroming (de risicobenadering). Gebieden met een hogere economische waarde moeten kunnen rekenen op een hoger niveau van bescherming.
- In de planperiode bereiden wij structurele maatregelen voor om de zwakke schakels in de Noord-Hollandse kustverdediging te versterken. Het gaat hierbij om de Kop van Noord-Holland en de Hondsbossche en Pettemer Zeewering. Uitvoering van deze maatregelen vindt plaats tussen 2008 en 2020, afhankelijk van de beschikbare rijks gelden.
- Voor de IJssel- en Markermeerdijken worden dijkverbeteringsplannen opgesteld. Waar mogelijk starten de waterschappen met de uitvoering daarvan.
- Wij gaan de veiligheidsnormen vastleggen waaraan boezemkaden moeten voldoen. In overleg met waterschappen stellen wij de termijn daarvoor vast. Als er gebouwd wordt of wegen worden aangelegd, dan kunnen we veiligheidsnormen van dijken op deze plekken wijzigen.
- Wij willen duidelijkheid scheppen over de gewenste veiligheid van buitendijkse gebieden en de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden. Wij streven minimaal naar handhaving van het huidige beschermingsniveau in kustplaatsen. Waar mogelijk stellen we een verhoging van het beschermingsniveau voor, mede om de ontwikkelingsmogelijkheden van kustplaatsen te verruimen.
- Om schade aan de dijken te voorkomen gaan wij in de periode 2006-2008 de bestrijding van de muskusratten intensiveren. Sinds 2000 is het aantal muskusratten in Noord-Holland met meer dan 50% toegenomen. Ons doel is om het aantal muskusratten tussen 2006 en 2010 terug te brengen tot het niveau van 2000.

Wat willen we bereiken in de strijd tegen wateroverlast en watertekort?

De laatste jaren is een aantal keer gebleken dat pieken en dalen in de neerslaghoeveelheden in Noord-Holland kunnen leiden tot wateroverlast en watertekort. Klimaatverandering leidt er naar verwachting toe dat deze extreme neerslagsituaties en uitzonderlijk droge periodes in de toekomst vaker voor zullen komen. Het watersysteem anno 2005 is onvoldoende in staat deze pieken op te vangen. Daarom zijn in het Waterplan de volgende maatregelen en doelstellingen opgenomen:

- In 2015 is het watersysteem op orde. Het watersysteem voldoet aan de dan gestelde normen om pieken in de neerslaghoeveelheid op te vangen en wateroverlast te voorkomen. Wij hebben een voorkeur voor fijnmazige oplossingen waarbij een combinatie is gezocht met maatregelen ter vermindering van het watertekort, verbetering van de waterkwaliteit en versterking van recreatieve, natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De waterschappen maken inzichtelijk in welke gebieden de opgaven voor wateroverlast niet effectief opgelost kunnen worden. Zij gaan in overleg met ons, gemeenten en andere belanghebbenden na in hoeverre functiewijziging of het afkopen van risico's een oplossing kan bieden. Ook wanneer het systeem op orde is, blijft er bij extreme omstandigheden (calamiteiten) een risico op wateroverlast bestaan.
- In 2006 wordt besloten over mogelijke inrichting van de Ronde Hoep als calamiteitenberging. Tevens worden in 2006 de onderzoeken gestart naar calamiteitenberging in de Nieuwe Keverdijkse polder en in de Vereenigde Binnenpolder.
- In 2006 is duidelijk hoe de wateroverlast opgave in de Haarlemmermeer (Zuidpunt en Zwaansbroek), Horstermeer en Bovenkerkerpolder wordt aangepakt, waarbij in elk geval voor de laatste twee een combinatie met natuur en/of recreatie voorzien is.
- Wij willen met behulp van de nationale droogtestudie en regionale uitwerkingen eerst meer inzicht krijgen in het watertekortprobleem, voordat wij tot maatregelen gaan besluiten. Onze voorkeur gaat vooralsnog uit naar fijnmazige maatregelen en efficiënter gebruik van Marker- en IJsselmeer.
- In peilbesluiten is vastgelegd waar, wanneer er welk waterpeil moet worden gehandhaafd. Goed peilbeheer is van belang voor de landbouw, maar ook voor de natuur. De peilbesluiten moeten in 2010 actueel zijn en afwijkingen van het peil dienen in een vergunning te zijn vastgelegd. Waar mogelijk en wenselijk voor het voorraadbeheer wordt flexibel peilbeheer toegepast.
- We streven naar een duurzaam behoud van de veenweidegebieden. Duurzaam behoud betekent het toepassen van een zorgvuldig afgewogen drooglegging om verdergaande maai-velddaling te beperken en om agrarisch beheer mogelijk te houden.

Hoe goed moet de waterkwaliteit in Noord-Holland zijn?

Kwalitatief goed water is een belangrijke levensvoorwaarde voor mensen, flora en fauna.

De huidige waterkwaliteit komt op verschillende plaatsen niet tegemoet aan de wensen en eisen

die mensen en natuur aan het water stellen. Specifieke natuurwaarden gaan verloren, mensen krijgen gezondheidsklachten na het zwemmen, vee kan niet meer met slootwater worden gedrenkt en het zuiveren van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater wordt duurder. Wij willen voorkomen dat de waterkwaliteit verslechtert en willen deze waar mogelijk verbeteren als de baten hiervan opwegen tegen de kosten. Daarom gaan wij in deze planperiode voor alle wateren ecologische waterkwaliteitsdoelen vaststellen. Tot die tijd willen wij kosten-effectieve 'altijd goed'-maatregelen uitvoeren gericht op:

- het realiseren van bestaande nationale doelen en bestaande en nieuwe Europese doelen;
- het voorkomen van verslechtering van de waterkwaliteit, knelpunten oplossen en in ieder geval de waterkwaliteit verbeteren in gebieden waar de huidige waterkwaliteit slechter is dan de waterkwaliteit in 2000;
- het behalen van de waterkwaliteitsdoelen in beschermde gebieden, zoals Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden en gebieden voor drinkwatervoorziening.

Daarnaast willen wij dat de belasting van het oppervlaktewater door ongezuiverde lozingen in het buitengebied, riooloverstorten en restwater uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) wordt verminderd. De uitvoering van het baggerbeleid, in lijn met het *Provinciaal Milieubeleidsplan*, draagt bij aan een goede bevaarbaarheid en kwaliteit van het oppervlaktewater.

In 2005 kende Noord-Holland 73 officiële zwemlocaties in 67 verschillende wateren. Wij willen dat deze locaties aan de zwemwaternormen blijven voldoen en we willen het aantal locaties met ongeveer tien uitbreiden. Wij vragen de waterbeheerders van de regionale en rijkswateren om, gefaseerd, alle zwemlocaties volgens de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* te monitoren en zwemwaterprofielen op te stellen. We krijgen op die manier inzicht in de maatregelen die nodig zijn om de zwemlocaties ook in de toekomst open te houden en of dat haalbaar is. Wij vinden dat op alle zwemlocaties op de stranden de blauwe vlag moet wapperen. Bij de ANWB wordt erop aangedrongen de beoordeling van zwemlocaties zodanig aan te passen dat de blauwe vlag iets zegt over de actuele situatie in plaats van over de situatie van het voorgaande jaar.

Wat willen we bereiken in ons beleid voor grond- en drinkwater?

Wij willen ruimte bieden voor grondwateronttrekking en -infiltratie maar voorkomen dat dit negatieve gevolgen heeft. Wij richten het grondwaterbeheer zowel op duurzame beschikbaarheid van grondwater voor gebruiksdoeleinden, zoals drinkwatervoorziening en koeling en verwarming van gebouwen, als op het voorkomen van negatieve gevolgen zoals verdroging, grondwateroverlast en achteruitgang van de grondwaterkwaliteit.

- Wij vinden dat verslechtering van de kwaliteit van het grondwater, bijvoorbeeld door verspreiding van verontreiniging of menging van brak- en zoetwater, niet mag plaatsvinden.
- Water dat in kwetsbare gebieden wordt opgepompt en niet wordt gebruikt voor hoogwaardige doeleinden, zoals bij onttrekkingen om bouwputten droog te houden, dient te worden teruggebracht in de bodem. De duinen en de binnenduinrand voegen wij toe als kwetsbaar

gebied in onze grondwaterverordening, naast de al aangeduide gebieden Gooi, Vechtstreek en Texel.

- Wij vereenvoudigen de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen waar dat mogelijk is onder andere door het stellen van algemene regels in de grondwaterverordening.
- Wij willen de toepassing van warmte-koude opslag bevorderen en zorgen voor afstemming tussen eigenaren en gebruikers van systemen bij intensief gebruik van de ondergrond.
- Wij gaan door met het aanpassen van vergunningen om de winning van natuurlijk duinwater als bron voor drinkwater tot een minimum terug te brengen en de infiltratie en terugwinning in te passen in het duinmilieu. Wij gaan samen met de waterleidingbedrijven het langetermijnbeleid onderzoeken voor de drinkwatervoorziening in het Gooi.
- Grondwateroverlast in stedelijk gebied komt in vrijwel alle gemeenten voor. Circa 35.000 woningen in Noord-Holland hebben hiermee te maken. Wij willen dat nieuwe grondwaterproblemen in stedelijke gebieden worden voorkomen en dat bestaande worden opgelost. Bij de aanpak van bestaande problemen geven we prioriteit aan overlast die gezondheidsproblemen of constructieproblemen veroorzaakt. Wij verwachten dat het Rijk de taakverdeling voor de aanpak van grondwateroverlast in bebouwd gebied vastlegt en daarbij een financieringsmogelijkheid voor gemeenten schept via verbreding van het rioolrecht.
- Wij blijven ons inzetten voor de nationale doelstelling voor verdrogingsbestrijding: het verdroogde areaal moet in het jaar 2010 met 40 procent zijn verminderd ten opzichte van 1985. De bestrijding van verdroging moet daarbij evenwichtig verspreid over karakteristieke natuurgebieden plaatsvinden. Wij onderscheiden drie verschillende hoofdgebieden: duinen en binnenduinrand, (veen)weidegebieden en het Vechtplassengebied.

Hoe zien we de uitvoering van ons waterbeleid in relatie tot de omgeving?

In het Provinciaal Waterplan beschrijven we op hoofdlijnen de eisen die de functies van het oppervlaktewater (boezem, beroepsvaart, recreatievaart, zwemlocaties, viswater en ecologische verbindingen) en de grondgebruikfuncties (natuur, stedelijk gebied, landbouw en gebieden met bijzondere waarden) stellen aan het waterbeheer. Deze functies zijn richtinggevend voor de taakstelling van de waterschappen. Voor de precieze ligging van de grondgebruikfuncties verwijzen wij naar de streek- en bestemmingsplannen.

Het water(keringen)beheer van de waterschappen moet voldoen aan een bepaald niveau om tegemoet te komen aan de eisen die het grondgebruik stelt aan het watersysteem. Dit noemen we het faciliteringsniveau grondgebruik. Aan dit faciliteringsniveau grondgebruik liggen afspraken en normen voor het waterbeheer ten grondslag. Het gaat hierbij om het overstromingsrisico van waterkeringen, het tegengaan van wateroverlast en watertekort, het handhaven van peilen, het zorgen voor een goede waterkwaliteit en het op orde brengen en houden van watergangen.

De initiatiefnemer van nieuwe ontwikkelingen, waardoor het benodigde faciliteringsniveau hoger wordt, is verantwoordelijk voor de financiering van de noodzakelijke investeringskosten. Wanneer de nieuwe inrichting volgens dit principe is gerealiseerd, is er sprake van een nieuw faciliteringsniveau grondgebruik. Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer van het watersysteem conform dit nieuwe faciliteringsniveau.

Veranderingen in het watersysteem brengen over het algemeen grote kosten met zich mee. Dat maakt waterbeheer tot een zwaarwegende factor bij ruimtelijke afwegingen. Wij vragen de waterschappen en de gemeenten om de opgaven ontwikkelingsgericht aan te pakken, omdat er een grote verwevenheid is tussen de wateropgave en de ruimtelijke opgaven. Wij vragen de waterschappen in de waterbeheersplannen inzicht te geven in de ruimtelijke mogelijkheden die het watersysteem biedt en eventuele knelpunten, randvoorwaarden en oplossingsrichtingen in beeld te brengen. De uiteindelijke keuze over de oplossingsrichting blijft liggen bij provincie en gemeenten.

Wat is onze rol bij de uitvoering van ons waterbeleid?

Wij houden ons waterbeleid actueel door deze zonodig aan te passen aan nieuwe (beleids)-inzichten zoals die bijvoorbeeld voortkomen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Europese Kaderrichtlijn Water. Bijstellingen van het beleid leggen we ter vaststelling voor aan Provinciale Staten. Wij hebben een groot aantal acties voor onszelf en voor anderen beschreven voor de verdere uitwerking van ons beleid. Wij verwachten van de waterschappen en de gemeenten dat zij de voor hen beschreven acties uitwerken in hun eigen beheersplannen. Het uitvoeren van projecten met alleen waterdoelen (zoals het verhogen van de dijken het verbreden van sloten) is een verantwoordelijkheid van de waterbeheerder. Wanneer wij echter als provincie in een project naast waterstaatkundige doelen ook doelen op het terrein van bijvoorbeeld natuur, recreatie, landschap of cultuurhistorie willen realiseren wordt onze eigen rol in een project, ook financieel gezien, groter.

Onze rol in de uitvoering werken we uit in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit een monitorings- en een projectenprogramma. Het bestaat uit een selectie van integrale projecten waar wij een leidende rol hebben of meerwaarde kunnen bieden door waterdoelstellingen te koppelen aan andere provinciale doelstellingen op het gebied van economie, landschap, natuur, cultuurhistorie (ontwikkelingsgerichte aanpak).

Hoe houden we de voortgang van de uitvoering in beeld?

Wij vinden het belangrijk om inzicht te hebben in de voortgang van de uitvoering. Wij willen samen met gemeenten en waterschappen afspraken maken over een eenvoudige jaarlijkse voortgangsrapportage. Met een jaarlijkse voortgangsrapportage geven wij dat inzicht in uitgaven en bereikte doelen en mogelijke knelpunten in de uitvoering.

Hoeveel gaat het kosten?

De kosten voor de uitvoering van het waterbeleid komen via bekostiging door de Europese Unie, het Rijk, de provincie, de waterschappen, de gemeenten en de waterleidingbedrijven uiteindelijk voor rekening van burgers en bedrijven. Wij hebben geen directe zeggenschap over de begroting en de tarieven van gemeenten en waterschappen. Dat is de verantwoordelijkheid van de betreffende gekozen besturen. Op basis van onze eigen uitgaven en die van de Noord-Hollandse waterschappen, gemeenten en waterleidingbedrijven hebben wij een inschatting gemaakt van de kosten voor het waterbeheer in Noord-Holland in de periode 2006-2009. De actuele kosten (anno 2005) van het waterbeheer van de provincie en de Noord-Hollandse waterschappen, gemeenten en waterleidingbedrijven bedragen € 785 miljoen per jaar. De uitvoering van de opgaven en de bijbehorende acties in dit Provinciaal Waterplan leiden tot een jaarlijkse stijging van de kosten voor het waterbeheer van ongeveer 3,8%. Het grootste deel van de kostenstijging komt voor rekening van de waterschappen. De kostenstijging wordt vooral veroorzaakt door de kosten van de uitvoering van onze doelen op het gebied van veiligheid, wateroverlast en waterbodem. De kostenstijging als gevolg van de integrale bovenregionale projecten voor de aanpak van de wateroverlast en de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water zijn nog niet bekend.

Het 'Land van de duizend eilanden', Broek op Langedijk.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Er is veel veranderd aan de inzichten en opvattingen over water in de periode tussen het opstellen van het vorige Waterhuishoudingsplan en het Waterplan dat voor u ligt. Klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling hebben de afgelopen jaren ruime wetenschappelijke, politieke en maatschappelijke belangstelling gekregen. Deze processen, maar ook ruimtelijke ontwikkelingen, veranderen de omgeving van het watersysteem en dus de eisen die daaraan worden gesteld. Als reactie hierop is nieuw Europees en nationaal beleid en wetgeving ontwikkeld en deels nog in ontwikkeling.

Wij hebben als provincie de wettelijke taak om een waterhuishoudingsplan te maken met daarin de hoofdlijnen van het provinciale waterbeleid. We hebben het opstellen van dit nieuwe waterhuishoudingsplan benut om in te spelen op de hiervoor genoemde ontwikkelingen. We spelen ook in op veranderingen in de organisatie van het waterbeheer binnen onze provincie. Zo zijn de afgelopen periode de waterschappen door fusies uitgegroeid tot grootschalige, professionele organisaties.

In dit Provinciaal Waterplan, zo noemen we ons derde waterhuishoudingsplan, geven we aan hoe deze ontwikkelingen doorwerken in het waterbeleid voor Noord-Holland en wat onze rol als provincie is. Dit doen wij in lijn met ons collegeprogramma 'Bruggen slaan', waarmee we kiezen voor een ontwikkeling in samenhang. Het gaat om bruggen slaan tussen economisch dominante sectoren zoals stedelijke ontwikkeling, economie en bereikbaarheid enerzijds en kwetsbare en waardevolle sectoren zoals waterrijke natuur, landschap en milieu anderzijds.

1.2 Het Provinciaal Waterplan

Ons Provinciaal Waterplan heeft als motto '*Bewust omgaan met water*'. Wij geven hier invulling aan door realistisch, uitvoerbaar beleid te formuleren dat passende, betaalbare en integrale oplossingen mogelijk maakt.

Dit Provinciaal Waterplan bevat de hoofdlijnen van het provinciale waterbeleid voor de periode 2006-2010. We hebben het huidige nationale en Europese beleid vertaald naar provinciale kaders en doelstellingen voor de periode 2006-2010. Dit betekent in grote lijnen een voortzetting van de ontwikkeling van het waterbeleid dat met het tweede Waterhuishoudingsplan (WHP2) is ingezet. De aanpak van het beleid en de uitvoering van het Provinciaal Waterplan is echter wezenlijk anders dan dat van het tweede Waterhuishoudingsplan. Het Provinciaal Waterplan *Bewust omgaan met water* bevat een aantal nieuwe elementen:

Noordhollandsch Kanaal bij Schoorl.

- Provinciaal beleid voor de implementatie van de *Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)* en het kabinetsstandpunt *Anders omgaan met water, waterbeleid in de 21^e eeuw* waarover afspraken zijn vastgelegd in het *Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)*. Deze trajecten zijn echter nog in ontwikkeling en zullen in de planperiode leiden tot nadere uitwerkingen van ons beleid.
- Realistische doelen, waarbij per doel is beschreven wat wij zelf gaan doen en wat wij van anderen in de planperiode verwachten om het doel te bereiken. Wij menen dat de voortgang van de uitvoering op deze manier goed te volgen en te sturen is.
- We schrijven voor onder welke randvoorwaarden de doelen bereikt moeten worden, niet met welke maatregelen de doelen bereikt moeten worden. De verantwoordelijke waterbeheerder geeft aan wat binnen die randvoorwaarden de beste maatregelen zijn.

1.3 Reikwijdte van het Provinciaal Waterplan

Het Provinciaal Waterplan is een strategisch beleidsplan gericht op uitvoering, maar geen uitvoeringsprogramma. Het Provinciaal Waterplan bevat het provinciale waterbeleid op hoofdlijnen. De waterschappen werken deze hoofdlijnen uit in hun waterbeheersplannen. Om goede uitvoering, monitoring en evaluatie van ons waterbeleid mogelijk te maken zijn heldere afspraken met de uitvoerende waterbeheerders noodzakelijk. Deze afspraken staan niet in dit strategische beleidsplan. Wij stellen hiervoor samen met de betrokken partijen een uitvoerings- en monitoringsprogramma op.

De financiële dekking wordt niet geregeld met de vaststelling van dit plan, maar in de jaarlijkse begrotingen. In hoofdstuk 7 staat wel een globale aanduiding van de redelijkerwijs te verwachten financiële en economische gevolgen van het Provinciaal Waterplan.

Formele afbakening van het Provinciaal Waterplan

Wet op de waterhuishouding

- De plicht tot het vaststellen van een provinciaal waterhuishoudingsplan (in onze termen Provinciaal Waterplan) is vastgelegd in artikel 7 van de Wet op de waterhuishouding.

Formele doelen

- Met het Provinciaal Waterplan geven wij op hoofdlijnen de richting aan van de inrichting en het beheer van het watersysteem in Noord-Holland.
- Het Provinciaal Waterplan bevat de hoofdlijnen van het waterbeleid. Het waterbeleid is afgestemd met het ruimtelijke ordeningsbeleid, het milieubeleid en het verkeers- en vervoerbeleid van verschillende overheden.

Reikwijdte

- Het Provinciaal Waterplan omvat zowel het beleid voor de kwantiteit van oppervlaktewater en grondwater als de kwaliteit van oppervlaktewater.
- Het Provinciaal Waterplan is van toepassing op het grond- en oppervlaktewater in het gehele grondgebied van Noord-Holland, met uitzondering van de rijkswateren die hoofdwater zijn.

Status

- Dit Provinciaal Waterplan vervangt het provinciale beleid zoals is vastgelegd in *Evenwichtig omgaan met Water* (2004). Bij de vaststelling van dit Provinciaal Waterplan door Provinciale Staten komt het tweede Waterhuishoudingsplan van Noord-Holland te vervallen.
- Het Provinciaal Waterplan is kaderstellend voor ons grondwaterbeheer. Het Provinciaal Waterplan is het toetsingskader voor de provinciale vergunningverlening op basis van de Grondwaterwet.
- Wij houden bij het nemen van besluiten die van invloed zijn op de waterhuishouding rekening met het Provinciaal Waterplan. Het betreft besluiten op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, natuur, landbouw, verkeer en vervoer, recreatie, ontgrondingen en landinrichtingen.
- Het Provinciaal Waterplan is het toetsingskader bij de goedkeuring van de waterbeheersplannen en de peilbesluiten van de waterschappen.
- De gemeenten moeten bij het opstellen van de gemeentelijke rioleringsplannen rekening houden met het Provinciaal Waterplan.

Financiering

- Het Provinciaal Waterplan geeft een indicatie van de redelijkerwijs te verwachten financiële gevolgen van het te voeren beleid.

1.4 Totstandkoming

De vaststelling van een startnotitie op 20 april 2004 was het startschot voor het opstellen van Provinciaal Waterplan. We hebben bij het opstellen van het waterbeleid zoveel mogelijk afstemming gezocht met aanpalende beleidsterreinen zoals natuur, milieu, landbouw, ruimtelijke ordening en cultuurhistorie. Om de uitvoerbaarheid van het Provinciaal Waterplan te bevorderen hebben wij bij het opstellen de direct betrokken partijen geconsulteerd en veel aandacht besteed aan afstemming en samenwerking. We zijn in overleg getreden met vertegenwoordigers van de Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten (VNHG), waterschappen, andere provincies, rijkswaterstaat, waterleidingbedrijven en maatschappelijke organisaties.

Op 21 juni 2005 hebben wij een ontwerp-Waterplan vastgesteld. Conform de 'Verordening op de waterhuishouding en waterkeringen provincie Noord-Holland' heeft het plan van 18 juli tot 22 september 2005 ter inzage gelegen. Belanghebbenden konden in die periode hun zienswijze op het ontwerpplan inbrengen.

Wij hebben advies gevraagd aan de provinciale planologische commissie (PPC).

De inspraakreacties en het advies van de PPC hebben geleid tot bijstelling van het ontwerpplan. Op 30 januari 2006 heeft Provinciale Staten het Provinciaal Waterplan vastgesteld.

1.5 Leeswijzer

De eerste twee hoofdstukken zijn inleidende hoofdstukken. In hoofdstuk 1 - *Inleiding*

staan de aanleiding, de afbakening en het werkproces van het Provinciaal Waterplan beschreven. In hoofdstuk 2 - *Bewust omgaan met water* gaan we verder in op relevante ontwikkelingen, de positie van dit Provinciaal Waterplan en de algemene uitgangspunten van ons waterbeleid.

In hoofdstuk 3 - *Water op orde* staat het beleid met betrekking tot veiligheid, het voorkomen van wateroverlast, waterkwa-

Levendige discussie tijdens de agenderende bijeenkomsten met de waterschappen, gemeenten en bedrijfsleven, juni 2004.

liteit en het grond- en drinkwater beschreven. Dit is steeds gedaan volgens dezelfde opbouw. Te beginnen met een beschrijving van het wettelijk en/of beleidsmatig kader waarbinnen het beleid tot stand is gekomen. Gevolgd door een beschrijving van het doel op lange termijn en van het doel voor deze planperiode (2006-2010). Waarna puntsgewijs is aangegeven wat wij als provinciale overheid gaan doen om de gestelde doelen te bereiken en wat wij hierbij van andere partijen verwachten.

Hoofdstuk 4 - *Water in relatie met de omgeving* gaat in op de relatie tussen het waterbeheer en de grondgebruiksfuncties (stedelijk gebied, landbouw, natuur en gebieden met bijzondere waarden). Hierin wordt het 'functiefaciliteringsniveau' geïntroduceerd en wordt het kostenveroorzakersbeginsel zoals dit is vastgelegd in het *Nationaal Bestuursakkoord Water* en het *Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord* uitgewerkt.

We benoemen in hoofdstuk 5 - *Uitvoering en de relatie met andere beleid acties* die we ondernemen om de uitvoering van het waterbeleid te ondersteunen en we gaan in op de rolverdeling in de uitvoering. Daarnaast worden de consequenties

In hoofdstuk 6 - *Monitoring en evaluatie* worden de uitgangspunten voor monitoring en evaluatie beschreven. Deze uitgangspunten worden in overleg met gemeenten en waterschappen uitgewerkt in een monitoringsprogramma. Tenslotte hoofdstuk 7 - *Financiële consequenties*. Hierin wordt een indicatie gegeven van de te verwachten financieel-economische consequenties van het geformuleerde beleid.

2 Bewust omgaan met water

2.1 Relevante ontwikkelingen voor het waterbeleid in Noord-Holland

Wij leven in Noord-Holland grotendeels beneden de zeespiegel. Naar verwachting zal de zeespiegel verder stijgen als gevolg van de klimaatverandering, terwijl de Noord-Hollandse bodem verder zal dalen door tektonische processen en lokale inklinking van de (veen)-bodem. De verandering van het klimaat heeft ook een grotere kans op natte winters, droge zomers en extreme buien tot gevolg. De gevolgen die deze ontwikkelingen kunnen hebben zijn de laatste jaren zichtbaar geworden door de verschillende voorbeelden van wateroverlast na hevig regenval, de dijkafschuiving in Wilnis, de aanvoer van zoet water voor hoogwaardige landbouw en de zwemverboden tijdens de droge zomer van 2003.

Ook het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden leiden tot hogere eisen aan het watersysteem.

De bescherming tegen overstroming, het voorkomen van wateroverlast en watertekort en het verbeteren van de waterkwaliteit vragen in toenemende mate aandacht en middelen. Wij zullen bij de ruimtelijk-economische ontwikkelingen meer dan in het verleden rekening moeten houden met de eisen die het waterbeheer stelt. Naast traditionele, correctieve technische oplossingen zullen wij steeds vaker innovatieve en op toekomstige ontwikkeling anticiperende ruimtelijke oplossingen moeten zoeken.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Steeds meer mensen in onze maatschappij zijn zich ervan bewust dat de waterbeheerders niet alle waterproblemen kunnen oplossen en voorkomen. Dit heeft echter nog niet geleid tot een grotere maatschappelijke acceptatie van schade als gevolg van wateroverlast of watertekort. Er is een spanningsveld ontstaan tussen enerzijds het erkennen dat de overheid keuzes moet maken en anderzijds het accepteren van de gevolgen ervan. Bij de uitvoering van het waterbeleid en de keuze van oplossingen is dit spanningsveld goed merkbaar.

Dit is een ontwikkeling die wordt versterkt doordat de mensen mondiger zijn geworden en de informatievoorziening enorm is toegenomen. De mensen verlangen van de publieke sector een heldere verantwoording van het beleid en de besteding van overheidsgelden. We moeten rekening houden met deze ontwikkelingen bij het verkrijgen van draagvlak voor beleid en uitvoering.

Beleidsmatige en bestuurlijke ontwikkelingen

Het waterkwaliteitsbeleid heeft door de *Europese Kaderrichtlijn Water* (2000) een nieuwe impuls gekregen. Het bereiken van een goede toestand voor oppervlaktewateren (kwali-

teit én ecologie) en grondwateren (kwaliteit) voor gehele stroomgebieden staat centraal. Mede door de *Europese Kaderrichtlijn Water* (KRW) wordt het stellen van realistische waterkwaliteitsdoelen een noodzaak, omdat de huidige inspanningsverplichting vanaf 2009 wordt vervangen door een resultaatsverplichting, (zie Bijlage V voor het tijdschema van het KRW-implementatietraject). Voor grondwater volgt nog een nadere uitwerking in een dochterrichtlijn. In 2002 heeft de Europese Commissie het *Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de kwaliteit van het zwemwater* ingediend. Begin 2006 is deze nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* van kracht gegaan.

Het kabinetsstandpunt *Anders omgaan met water* (2000) vormt de basis voor de aanpak van wateroverlast en watertekort door Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten. Het kabinet stelt dat er een verandering moet komen in het denken over water door meer rekening te houden met de eisen die het water stelt, door het water meer ruimte moeten geven. In het *Nationaal Bestuursakkoord Water* (2 juli 2003) hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen afgesproken dat zij er gezamenlijk voor zullen zorgen dat het watersysteem in 2015 op orde is en dat ook blijft. Deze opgave noemen we de wateropgave. Wij zijn samen met waterschappen en gemeenten verantwoordelijk voor het realiseren van de wateropgave voor het regionale watersysteem in Noord-Holland

Nationaal Bestuursakkoord Water

Het *Nationaal Bestuursakkoord Water* (NBW) is voortgekomen uit het kabinetsstandpunt *Anders omgaan met water* en de Startovereenkomst WB21. Het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben zich eraan gecommitteerd. Het NBW beoogt een integrale nationale aanpak te zijn voor de te verwachten problemen in de waterhuishouding als gevolg van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling. Het NBW bevat voor de periode 2003-2007 taakstellende afspraken over veiligheid en wateroverlast en integrale procesafspraken over watertekorten, verdroging, verzilting, water(bodem)kwaliteit, waterbodemsanering en ecologie. Met de uitvoering is voor heel Nederland een bedrag van € 1,3 miljard gemoeid. In 2006 wordt dit akkoord geëvalueerd en worden vervolgsafspraken voor de periode na 2007 gemaakt.

In de nationale *Agenda Vitaal Platteland* (2004) is een integrale rijksvisie op het platteland gepresenteerd. In de Agenda staat: "Anno 2004 is de plattelandssamenleving al lang niet meer overwegend agrarisch. Hoewel de landbouw nog altijd sterk het grondgebruik en de identiteit van het landschap bepaalt, is deze in veel regio's niet meer de belangrijkste economische drager. Voor industrie, (detail)handel, transport, recreatiebedrijven, commerciële en niet-commerciële dienstverlening is het platteland steeds meer een aantrekkelijke vestigingsplaats geworden. Soms biedt bestaande bebouwing ruimte aan nieuwe activiteiten. Een zorgvuldige combinatie van nieuwe impulsen met bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden draagt bij aan een vitaal en aantrekkelijk

platteland". Het kabinet stelt dat samenwerking tussen alle partijen cruciaal is voor een vitaal platteland. Het kabinet wil vooral met minder regels sturen op hoofdlijnen en meer ruimte laten aan provincies en gemeenten voor een gebiedsgerichte aanpak. Met de afzonderlijke provincies worden meerjarige prestatie-afspraken gemaakt en de afzonderlijke rijksbijdragen voor bepaalde gebieden worden gebundeld in één Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG, zie ook Bijlage III - *Overzicht instrumenten*). Het ILG wordt een belangrijke bron van (co)financiering voor de aanpak van verdroging, waterkwaliteit, natuurvriendelijke oevers en recreatieverbindingen.

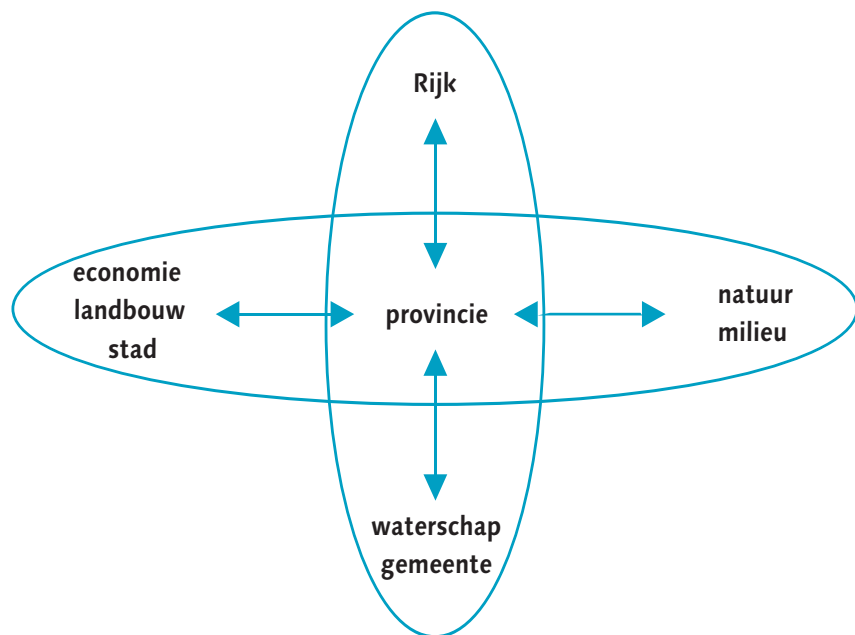
In 2005 heeft het kabinet de Nota Ruimte vastgesteld. Het Rijk delegeert in de Nota Ruimte veel verantwoordelijkheden, maar houdt zelf de regie op het beleidsterrein water en kondigt aan hier sterker op te gaan sturen. De nota vraagt om meer ruimte voor grote rivieren en kustverdediging en om het behoud van de bestaande ruimte voor water. Het kabinet gaat daarmee in op de inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. De geluidscontouren die in de nota staan voor Schiphol brengen de woningbouwopgave in de Haarlemmermeer en Amstelveen en de aanpak van de wateroverlast in het gedrang. Daarnaast wordt in de nota gevraagd om in de bollenstreek van de Haarlemmermeer een combinatie van de woningbouwopgave en de wateroverlastopgave uit te werken.

De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat bereidt de Integrale waterwet voor. Het doel van deze nieuwe wet is om de bestaande, versnipperde wetgeving voor het waterbeheer te bundelen. Daarbij zijn ook de huidige planstructuur en de effectiviteit van de doorwerking van het waterbeleid in de ruimtelijke ordening onderdeel van discussie.

Rekening houdend met deze ontwikkelingen geven wij met dit Provinciaal Waterplan onze visie op het regionale waterbeheer in Noord-Holland. Onze eigen rol en verantwoordelijkheid zijn daarin een belangrijke factor.

2.2 Positie van de provincie en het Provinciaal Waterplan

Wij zijn als middenbestuur verantwoordelijk voor ecologische, economische en sociaal-culturele processen in Noord-Holland. Wij behartigen de regionale belangen op nationaal

niveau. Als beleidsmaker vertalen wij Europees en nationaal beleid naar strategische doelen voor het regionale waterbeheer (verticale doorwerking - zie hoofdstuk 3). Hierbij maken wij een afweging tussen meerdere sectorale belangen (horizontale afstemming - zie hoofdstuk 4). We hebben geprobeerd het beleid in dit Provinciaal Waterplan zo kort en bondig mogelijk te formuleren, daarom staat er in dit plan, in principe, geen herhaling van beleid dat in andere (provinciale) plannen en nota's is vastgelegd.

Voor het grondwaterbeheer, het vaarwegbeheer en de muskusrattenbestrijding hebben wij niet alleen een beleidsmatige maar ook een uitvoerende taak.

De beleidsmatige kaders die in hoofdstuk 3 en 4 van het Provinciaal Waterplan staan zijn richtinggevend voor de waterschappen. De waterschappen stellen binnen deze kaders een waterbeheersplan op waarin operationele doelen en de wijze van uitvoering zijn vastgelegd. Gemeenten stellen, rekening houdend met deze kaders, de gemeentelijke rioleringsplannen en in voorkomende gevallen de gemeentelijke waterplannen op. Gemeentelijke waterplannen zijn niet wettelijk verplicht. Wij hechten wel grote waarde aan dit instrument omdat het een middel is om samenhang te brengen in het waterbeheer door gemeenten en waterschappen. Wij toetsen de plannen van de waterschappen en gemeenten aan de beleidsmatige kaders uit dit Provinciaal Waterplan.

Wij hebben in het *Streekplan Noord-Holland Zuid* (17 februari 2003) en het *Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord* (25 oktober 2004) het gewenste ruimtegebruik in Noord-Holland op hoofdlijnen vastgelegd. Deze streekplannen zijn tot stand gekomen na een afweging van alle belangen waaronder het waterbelang. De streekplannen geven de ruimtelijke kaders voor het waterbeheer.

In april 2005 hebben wij met de waterschappen van Noord-Holland afspraken gemaakt over de wijze waarop we de komende jaren willen samenwerken. Wij onderkennen onze onderlinge afhankelijkheid en willen op basis van gelijkwaardigheid samenwerken waarbij we rekening houden met ieders eigen verantwoordelijkheden. De afspraken zijn vastgelegd in de gezamenlijk opgestelde notitie *Modernisering relatie provincie-waterschappen*. De afspraken hebben betrekking op de formele toezichtrelatie, kaderstelling en uitvoering van beleid. Specifieke afspraken zijn gemaakt over een jaarlijkse voortgangsrapportage (zie ook hoofdstuk 6). We willen met de gemeenten tot vergelijkbare afspraken komen, omdat in dit Provinciaal Waterplan ook acties voor de gemeenten staan.

2.3 Uitgangspunten van ons waterbeleid

Noord-Holland is een provincie met goede economische perspectieven en een grote diversiteit aan natuur en landschappen. Water is in Noord-Holland een belangrijk element van waardevolle natuur en cultuurhistorie. Water is niet alleen van waarde voor Noord-Holland, maar kan ook een bedreiging vormen. Daarom is ons beleid gericht op een zodanige beheersing van het watersysteem dat we in Noord-Holland veilig kunnen wonen, werken en recreëren. Dit wil zeggen dat we beschermd worden tegen een teveel en een tekort aan water en dat de kwaliteit van het water past bij het gebruik (waaronder schoon drinkwater). Dit willen wij bereiken met maatwerk en door een goede samenwerking tussen de verschillende waterbeheerders.

Wij leggen de nadruk op de uitvoering door realistisch en uitvoerbaar beleid te formuleren. Deze aanpak hebben we in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 inhoudelijk uitgewerkt. In hoofdstuk 3 zijn per waterthema (veiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en grond- en drinkwater) nadere kaders voor het waterbeheer opgenomen in de vorm van doelen en concrete afspraken over de aanpak (wie doet wat). Hoofdstuk 4 geeft richting aan de positie van water in de ruimtelijke ordening. Water is een van de sturende elementen in de ruimtelijke ordening, bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten de consequenties voor het waterbeheer worden meegewogen. De hieronder beschreven algemene uitgangspunten liggen ten grondslag aan ons beleid.

Ontwikkelingsgerichte benadering en maatwerk

Wij vinden het belangrijk dat ruimtelijke opgaven en de wateropgave in samenhang worden gerealiseerd door een integrale, ontwikkelingsgerichte benadering en maatwerk. Het doel van een ontwikkelingsgerichte benadering is om de initiatieven van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden door samenwerking tot uitvoering te laten komen. We willen de kansen die in een gebied aanwezig zijn centraal stellen, in plaats van regels en procedures.

Een ontwikkelingsgerichte aanpak van de wateropgave is, vanwege de verwevenheid van water met andere belangen, van groot belang om tot uitvoering te komen. Door verschillende belangen aan elkaar te koppelen (bijvoorbeeld water met de ontwikkeling van natuur of recreatie) worden kansen benut en kan het draagvlak voor realisatie worden vergroot.

Wij vragen van waterschappen en gemeenten de mogelijkheden te onderzoeken om andere doelen te koppelen aan het realiseren van de wateropgave. Maatschappelijke organisaties zoals Land- en Tuinbouw Organisatie Noord, Natuurbeschermingsorganisaties en de sociaal-economische partners (bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel) kunnen ook een belangrijke rol vervullen bij het koppelen van doelen. Het vraagt van de partijen een actieve opstelling en een brede blik om op deze manier tot maatwerk te komen. Per project maken betrokken partijen afspraken over wie welke inspanning levert en de verdeling van de kosten.

Wij bieden de ruimte om ontwikkelingsgericht te werken door de manier waarop de in dit plan gestelde doelen worden gerealiseerd zoveel mogelijk over te laten aan de uitvoerende partijen. We geven water daarbij een duidelijke plaats in de ruimtelijke ordening,

door toepassing van het kostenveroorzakingsbeginsel. Met het kostenveroorzakingsbeginsel komen de inrichtingskosten voor rekening van de veroorzaker, de beheerskosten komen in principe voor rekening van de waterbeheerder (zie hoofdstuk 4). Met de projecten in ons uitvoeringsprogramma geven we invulling aan een ontwikkelingsgerichte aanpak van projecten.

Ruimtelijke kwaliteit

Wij vinden de ruimtelijke kwaliteit van Noord-Holland van grote waarde voor de kwaliteit van leven in onze provincie en willen deze ruimtelijke kwaliteit behouden en waar mogelijk versterken. De waarborging van de ruimtelijke kwaliteit vindt vooral plaats vindt via de ruimtelijke ordening. Op ruimtelijke besluiten, die door een algemene democratie worden genomen, zijn de *Leidraad omgevingsbeleid* en het 'beeldkwaliteitsplan' van toepassing. Ruimtelijke kwaliteit heeft hiermee een plaats in de belangenafweging. Wij verwachten van de waterschappen dat zij als beheerder en uitvoerder rekening houden met de benoemde ruimtelijke kwaliteit.

Ingrepen in het watersysteem die van invloed zijn op de ruimtelijke kwaliteit zijn meestal van zodanige omvang dat hieraan een ruimtelijk besluit gekoppeld is, zoals vastlegging in een bestemmingsplan. Via de ruimtelijke ordening is dan gewaarborgd dat rekening wordt gehouden met de ruimtelijke kwaliteit. Wij vragen de waterschappen kansen te benutten om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren bij dijkversterkingen en bij het vinden van voldoende 'ruimte voor water' om wateroverlast te voorkomen.

Problemen oplossen waar ze ontstaan

Wij vinden het belangrijk dat de waterproblemen (kwantiteits- en kwaliteitsproblemen) worden opgelost waar en wanneer ze ontstaan en door degene die ze veroorzaakt. Dit betekent dat problemen zoveel mogelijk binnen het (beheers)gebied moeten worden opgelost, dat we latere generaties niet moeten opzadelen met onze problemen en dat een veroorzaker van een (water)probleem verantwoordelijk is voor het oplossen hiervan. Ook hier is maatwerk aan de orde.

Ook bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt het uitgangspunt dat de veroorzaker van problemen voor het waterbeheer verantwoordelijk is voor de oplossing ervan. Wij verwachten van waterschappen dat zij hierbij het belang van water behartigen om waterproblemen in de toekomst te voorkomen en het watersysteem beheersbaar te houden.

Beperken van de lasten

De schaalvergroting van waterschappen maakt een kosteneffectieve aanpak van het waterbeheer mogelijk. Het op orde brengen en houden van het watersysteem vraagt, met het oog op klimaatverandering en bodemdaling, de komende jaren een grote (financiële) inspanning. Om de lastenverhoging voor de burger zoveel mogelijk te beperken is de noodzaak voor kosteneffectief waterbeheer groot. Er moet zoveel mogelijk 'werk met werk' worden gemaakt. We ondersteunen dat door in dit plan overzicht én samenhang van de verschillende sporen binnen het waterbeleid aan te geven.

Transparante uitvoering

Wij vinden het belangrijk dat er inzicht is in de voortgang van de uitvoering. Met een jaarlijkse voortgangsrapportage geven wij inzicht in uitgaven en bereikte doelen en mogelijke knelpunten. Wij kunnen met deze informatie inspelen op nieuwe ontwikkelingen en zo nodig ons beleid bijstellen.

2.4 Hebben we nog dromen?

De doelen in dit Provinciaal Waterplan zijn sterk gericht op uitvoering. Het kan gebeuren dat de achterliggende motieven van het waterbeleid tijdens de uitvoering uit beeld raken. Zonder in romantische vergezichten te willen vervallen schetsen wij daarom in het kader 'Toekomstbeeld van water in Noord-Holland' de inspiratiebron die ten grondslag ligt aan ons beleid.

Toekomstbeeld van water in Noord-Holland

In het Noord-Holland van de toekomst zijn de inwoners en bedrijvigheid te allen tijde optimaal beschermd tegen overstromingen en wateroverlast. Een robuuste zeekering en sterke dijken bieden bescherming tegen overstromingen. De kans op wateroverlast is minimaal doordat het water de ruimte heeft gekregen. Bovendien zijn watersysteem en landgebruik zo op elkaar afgestemd dat alleen in extreem droge of natte omstandigheden nog moet worden ingegrepen om overlast te voorkomen. Zo zijn in landbouwgebieden met zout grondwater de teelttechnieken aangepast of is gekozen voor hogere (grond)waterstanden om de zoute kwelstromen te onderdrukken. De natuur profiteert hiervan mee en de afhankelijkheid van de aanvoer van zoet water is gering. Zo bieden buffers in het grond- en oppervlaktewater aangevuld met het effluent uit de rioolwaterzuiveringen in tijden van droogte voldoende zoet water voor de kwetsbare landbouw- en natuurgebieden.

De drinkwatervoorziening is te allen tijde zeker. Er zijn voldoende strategische reserves en voor de bereiding van drinkwater zijn verschillende bronnen beschikbaar zodat bij een onverhoopte noodsituatie op een andere bron kan worden overgeschakeld.

Verschillende functies van land en water, zoals landbouw, natuur, stedelijk gebied, transport en recreatie, zijn slim met elkaar verweven en op elkaar afgestemd. De verschillende gebruiksfuncties zijn hierdoor voorzien van de gewenste kwaliteit en hoeveelheid water. De inrichting van het watersysteem draagt bovendien bij aan sterke landschappen waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

De samenstelling van het water is niet overal in het watersysteem gelijk. De duinen en de duinzoom, het stedelijk gebied, de boezem, de diepe polders en de veen-

weidegebieden hebben bijvoorbeeld ieder hun eigen karakteristieke waterkwaliteit. Hierdoor is er verspreid over de provincie een grote diversiteit aan natuur, groot- dan wel kleinschalig, en al dan niet verweven met ander landgebruik. Ook bij ander landgebruik zoals landbouw en recreatie heeft de diversiteit aan waterkwaliteit geleid tot differentiatie en nieuwe ontwikkelingen.

Stad en platteland zijn met elkaar in evenwicht. Van negatieve beïnvloeding over en weer via het watersysteem is geen sprake. Steden en dorpen liggen hoofdzakelijk op de hogere gronden. Waar steden en dorpen in de lagere delen van de provincie liggen zijn deze waterrijk of zelfs drijvend aangelegd. Het watermilieu in de stedelijke gebieden is gezond, veilig, ecologisch en duurzaam. Aan de stadsranden versterken stad en platteland elkaar en wordt schoon water optimaal gebruikt voor recreatie en natuur.

Zowel in de stad als daarbuiten zijn alle huishoudens en bedrijven aangesloten op een vorm van afvalwaterzuivering. Het rioolstelsel functioneert optimaal en de rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn voorzien van de nieuwste zuiveringstechnieken. Hierdoor is de vervuiling vanuit de afvalwaterketen op het oppervlaktewater tot een minimum beperkt. Het effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallaties is van een zodanig goede kwaliteit dat het toepasbaar is voor de meest veeleisende watergebruikfuncties.

Het waterbeheer dat ten grondslag ligt aan bovenbeschreven situatie wordt georganiseerd en uitgevoerd tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

3 Water op orde

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij het beleid om het watersysteem in Noord-Holland op orde te brengen en te houden. Per thema geven wij aan wat de maatschappelijke relevantie is, wat de opgaven zijn en wat de doelen zijn voor de planperiode en voor de langere termijn. Hierbij geven we per waterthema aan wat wij zelf doen om de doelen te bereiken en wat wij van andere partijen verwachten.

Wij onderscheiden de volgende waterthema's:

- Veiligheid - paragraaf 3.2
- Wateroverlast en watertekort - paragraaf 3.3
- Waterkwaliteit - paragraaf 3.4
- Grond- en drinkwater - paragraaf 3.5

3.2 Veiligheid

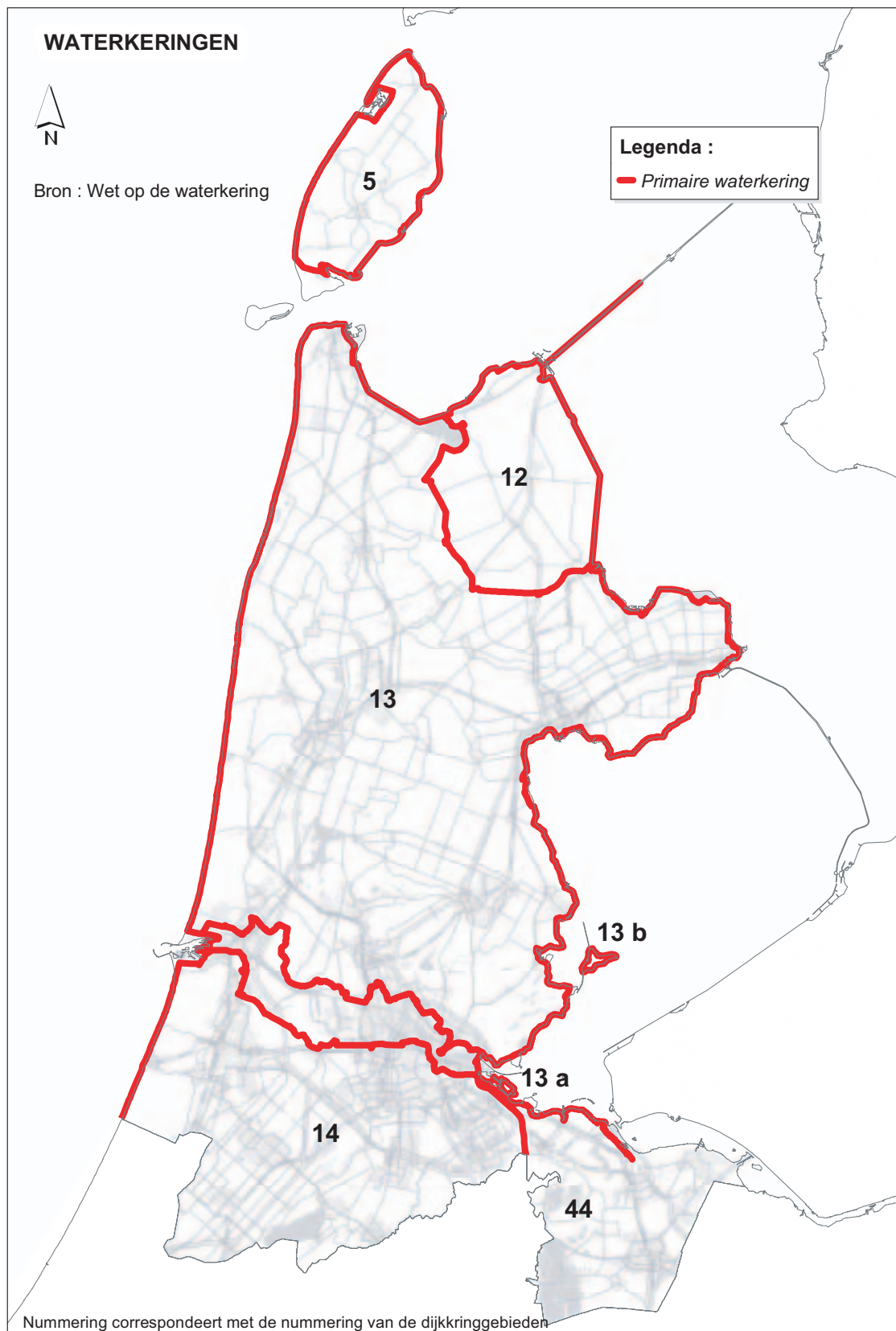
Noord-Holland ligt voor een groot deel beneden de zeespiegel en wordt aan drie zijden omsloten door buitenwater. Het land, de inwoners en hun eigendommen worden door waterkeringen beschermd tegen overstromingen. Primaire waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit buitenwater (Noordzee, Waddenzee, IJssel-en Markermeer, zie kaart Waterkeringen). De regionale waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit het overige oppervlaktewater: kanalen, vaarten, boezemwater. Deze dienen als achtervang tegen overstromingen vanuit buitenwater.

Nationaal beleidskader veiligheid

Het nationale waterkeringbeleid staat in het *Nationaal Bestuursakkoord Water* (NBW), de *3^e Kustnota*, de *Integrale Visie IJsselmeergebied 2030*, de *Vierde Nota Waterhuishouding* (NW4) en de *Nota Ruimte*.

Primaire waterkeringen

Primaire waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit buitenwater (Noordzee, Waddenzee, IJssel- en Markermeer). Alle primaire waterkeringen in Noord-Holland moeten voldoen aan de wettelijk vereiste veiligheidsnormen om de inwoners van Noord-Holland bescherming te bieden tegen overstromingen.

Waterkeringen: weergegeven zijn de primaire waterkeringen

Kader wetgeving

De Grondwet stelt dat de zorg van de overheid gericht moet zijn op de bewoonbaarheid van het land. In de Wet op de waterkering is de wettelijke zorgplicht van de overheid voor veiligheid tegen overstromingen uitgewerkt. De Wet op de waterkering geeft per dijkkringgebied een veiligheidsnorm waaraan de primaire waterkeringen moeten voldoen. De veiligheidsnorm is aangegeven als gemiddelde kans per jaar dat de hoogste hoogwaterstand waarop de, tot directe kering van het buitenwater bestemde, primaire waterkering berekend moet zijn wordt overschreden.

Op grond van de Wet op de waterkering hebben wij twee belangrijke taken waar het gaat om de primaire waterkeringen:

- het beoordelen van de door waterschappen en Rijkswaterstaat opgestelde 5-jaarlijkse veiligheidstoetsing en het versturen van deze beoordeling aan de minister van V&W;
- het goedkeuren van door de waterschappen en Rijkswaterstaat opgestelde dijkversterkingsplannen; soms inclusief MER(-beoordeling) waarbij wij dan bevoegd gezag zijn.

De waterschappen en Rijkswaterstaat zijn verantwoordelijk voor de bescherming van het achterland door te zorgen voor beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen met inachtneming van de interprovinciale verordening waterkeringen.

Doel voor de langere termijn

Wij vinden het van belang dat ook op de langere termijn bescherming aan de inwoners van Noord-Holland (kosten-)effectief wordt gewaarborgd.

Doel voor de planperiode

De voorbereiding van structurele maatregelen voor de zwakke schakels in de Noord-Hollandse kust om ook op langere termijn bescherming te waarborgen én de ruimtelijke kwaliteit van de Noord-Hollandse kust te verbeteren. Het gaat hierbij om de Kop van Noord-Holland en de Hondsbossche en Pettemer Zeewering.

Dijkversterkingsplannen voor de IJssel- en Markermeerdijken en de IJ- en Gooimeerdijken om te voldoen aan de wettelijk vereiste veiligheidsnormen. Waar mogelijk is gestart met de uitvoering van versterkingen.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij zijn opdrachtnemer van het Rijk en trekker van de integrale planstudies naar structurele oplossingen voor de zwakke schakels in de kust. Wij willen in de integrale planstudies een dijkversterkingsplan integreren met een ruimtelijk verbeterplan voor de kwaliteit en ontwikkeling van de kustregio. De planstudies zijn in 2007 afgerond. Uitvoering van de plannen vindt plaats tussen 2008 en 2020, afhankelijk van de beschikbare rijksmiddelen. Eventueel noodzakelijke functiewijzigingen leggen wij vast in

Hondsbossche Zeewering, aanleg ruwe steenbekleding, voorjaar 2005.

een streekplanherziening of –uitwerking.

- Wij doen Provinciale Staten in 2006 een voorstel tot vaststelling van de interprovinciale verordening waterkeringen (samen met de provincies Zuid-Holland en Utrecht) met nadere regels voor het beheer van primaire en regionale waterkeringen.
- Klimaatveranderingen, bodemdaling en ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een risicobenadering die rekening houdt met de overstromingskansen én de maatschappelijke en economische gevolgen van een overstroming. Wij gaan in samenwerking met andere provincies bepalen op welke wijze brede toepassing van de overstromings-risicobenade-

ring in Noord-Holland bruikbaar is. De nationale studie *Veiligheid Nederland in Kaart* levert hiervoor de bouwstenen.

- Wij rapporteren in 2010 aan de minister van Verkeer en Waterstaat over de veiligheid van de primaire waterkeringen. We voeren samen met andere provincies minstens één keer per jaar overleg met het Rijk en de waterschappen over de voorbereiding en uitvoering van dijkversterkingen.
- Wij bevorderen vanuit het oogpunt van doelmatig waterbeheer de overdracht van het beheer van primaire waterkeringen van het Rijk naar een waterschap. Er moeten in voorkomende gevallen afspraken gemaakt worden over de gevolgen voor het onderhoud, de omslag en toepassing van geldende spelregels (bijvoorbeeld voor achterstallig onderhoud).
- Wij beoordelen de dijkversterkingsplannen en toetsen of ze in overeenstemming zijn met het streekplanbeleid en met ons beleid voor natuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie, waarna wij de plannen al dan niet goedkeuren.
- Wij zien er op toe dat bescherming tegen overstromingen onderdeel uitmaakt van de watertoets (zie Bijlage III - Overzicht instrumenten) op ruimtelijke plannen.

Wat verwachten wij van anderen?

Het Rijk

- Het Rijk stelt voldoende middelen beschikbaar voor de benodigde versterkingen die voortkomen uit de 5-jaarlijkse toetsing. Daartoe stelt het Rijk op voorstel van de

- waterschappen en provincies jaarlijks een hoogwaterbeschermingsprogramma op.
- Het Rijk geeft de randvoorwaarden voor de 5-jaarlijkse toetsing.

Waterschappen en Rijkswaterstaat

- Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier evalueert het dynamisch kustbeheer dat sinds 1998 tussen IJmuiden en Den Helder wordt toegepast. Uit de evaluatie moet blijken of de gemaakte afspraken tussen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat en de terreinbeheerders bijstelling vragen (bijvoorbeeld met betrekking tot de veiligheidscriteria) en of de communicatie met belanghebbenden voldoende is. Hoogheemraadschap van Rijnland betreft deze resultaten in zijn besluitvorming over de voorwaarden waaronder dynamisch kustbeheer zal worden ingevoerd en op welke locaties.
- Tijdens de tweede fase van de integrale planstudies voor zwakke schakels in de kust (2006-2007) verschuift de verantwoordelijkheid voor het veiligheidsdeel naar Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het hoogheemraadschap is dan verantwoordelijk voor het uitwerken van de gekozen oplossingsrichtingen en trekker in de uitvoeringsfase (2008-2020).
- De waterschappen en Rijkswaterstaat toetsen 5-jaarlijks de primaire waterkeringen aan de wettelijke vereisten en rapporteren ons hierover, de eerst volgende keer in 2010. Als onderdeel van de toetsing geven zij aan welke versterkingen nodig zijn voor dijkvakken die niet voldoen aan de veiligheidsnormen.
- Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) stelt binnen de planperiode dijkversterkingsplannen op voor de Markermeerdijken. Afhankelijk van de beschikbare rijksmiddelen begint HHNK met de uitvoering van de versterking.
- Het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht zorgt ervoor dat in de planvoorbereiding voor de Zuidelijke Randmeren de veiligheid van de huidige waterkeringen van het IJ- en Gooimeer voldoende zijn gewaarborgd. Als er sprake is van nieuwe waterkeringen ter bescherming van buitendijkse gebieden dan is het beleid zoals verwoord in de paragraaf 'Veiligheid buitendijkse gebieden' van toepassing.

Gemeenten

- De gemeenten nemen de bestemming waterkering en een zone die ruimte geeft voor toekomstige versterkingen of verbeteringen van waterkeringen op in nieuwe of geactualiseerde bestemmingsplannen. Ten aanzien van de zonering is voor het IJsselmeer-gebied het beleid over vrijwaringszones uit het *Streekplan Noord-Holland Zuid* en het *Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord* van toepassing. Uiteindelijk bepalen de waterkeringbeheerder en de gemeenten in overleg welke zone in het bestemmingsplan wordt opgenomen.
- De gemeenten houden, volgens de spelregels van de watertoets, bij planontwikkeling rekening met de randvoorwaarden die vanuit de veiligheid worden gesteld.

Regionale waterkeringen

Noord-Holland heeft enkele duizenden kilometers regionale waterkering bestaande uit

boezemkades, slaperdijken en zomerkades. De regionale waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit kanalen, vaarten, boezemwater of dienen als achtervang tegen overstromingen vanuit buitenwater.

Kader wetgeving

De Wet op de waterkering biedt de provincies de mogelijkheid nadere regels te stellen aangaande in de wet omschreven verplichtingen van de beheerder. Dit geldt ook voor de zorg van de waterkeringbeheerder voor het beheer en onderhoud van de regionale waterkeringen.

Doel voor de langere termijn

Alle regionale waterkeringen voldoen aan de vastgestelde veiligheidsnormen. Daar waar versterkingen nodig zijn, worden kansen benut voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit (recreatie, natuur en cultuurhistorie).

Doel voor de planperiode

Wij leggen in 2006 de aanwijzing en normering van de boezemkaden vast in de interprovinciale verordening waterkeringen. De normering houdt naast de kruinhoogte nadrukkelijk ook rekening met de stabiliteit van boezemkaden en is gebaseerd op de risicobenadering.

Risicobenadering regionale waterkeringen

De risicobenadering houdt bij de vaststelling van de veiligheidsnorm rekening met de economische waarde die wordt beschermd en de maatschappelijke gevolgen van een gebeurtenis (risico = kans x gevolg). De benadering gaat er van uit dat het risico in een bepaald gebied of voor een bepaalde groep gelijk is, maar dat gebieden met een hogere economische waarde een hoger beschermingsniveau krijgen. Verstedelijkte gebieden krijgen bijvoorbeeld een hoger beschermingsniveau dan een dunbevolkte polder omdat de gevolgschade daar veel groter is. Dit betekent dat een inwoner van een dunbevolkte polder als individu meer kans op economische schade heeft dan een inwoner van een dichtbevolkt gebied. Deze benadering heeft verschillen in individuele economische risico's van de inwoners van Noord-Holland tot gevolg. Met de risicobenadering kan gekozen worden voor maatregelen om een overstroming te voorkomen dan wel de gevolgen van een overstroming te beperken.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij doen Provinciale Staten in 2006 een voorstel tot vaststelling van de interprovinciale verordening waterkeringen (samen met de provincies Zuid-Holland en Utrecht). In de interprovinciale verordening staan veiligheidsnormen waaraan de regionale water-

keringen moeten gaan voldoen en algemene regels voor het beheer van regionale waterkeringen.

- Wij maken met de waterschappen afspraken over de nadere uitwerking van de interprovinciale verordening, bijvoorbeeld over de voortgangsrapportages en de prioriteiten bij de toetsing en het nemen van maatregelen.
- Vooruitlopend op nieuwe regelgeving, waarmee regionale waterkeringen in beheer bij Rijkswaterstaat ook onder provinciaal toezicht komen, gaan wij met Rijkswaterstaat afspraken maken in de geest van de interprovinciale verordening.
- Wij leggen in 2006 nadere voorschriften voor het toetsen en ontwerpen van regionale waterkeringen vast in respectievelijk de 'Leidraad toetsen op veiligheid regionale keringen' en de 'Leidraad ontwerpen en versterken regionale waterkeringen'. Deze leidraden worden landelijk ontwikkeld in samenspraak met de waterschappen.
- Wij bepalen in overleg met de waterschappen de termijn waarbinnen de boezemkaden moeten voldoen aan de vereiste veiligheidsnormen.
- We zien toe op het tijdig realiseren van versterkingswerken met als oogmerk het bereiken van het veiligheidsniveau binnen de daarvoor gestelde termijn.
- Wij werken, bij voorkeur samen met andere provincies en samen met de waterschappen aan een verfijning en verbreding van de normeringsystematiek voor boezemkaden. Dit kan vervolgens leiden tot bijstelling van de normering in de verordening of uitbreiding met normering voor andere regionale waterkeringen.
- Wij heroverwegen de normering voor bepaalde regionale waterkeringen in lijn met de risicobenadering. Dit doen wij wanneer het ruimtegebruik van het land dat door de regionale keringen beschermd wordt is veranderd of indien maatregelen zijn genomen die de gevolgschade aantoonbaar beperken.
- Wij gaan er op toezien dat veiligheid tegen overstromingen onderdeel uitmaakt van de watertoets (zie Bijlage III - Overzicht instrumenten) op ruimtelijke plannen.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen en Rijkswaterstaat

- De waterschappen en Rijkswaterstaat toetsen de boezemkaden periodiek op kruinhoogte en stabiliteit met inachtneming van de interprovinciale verordening waterkeringen en conform de 'Leidraad toetsen op veiligheid regionale keringen'. Uitgaande van vaststelling van de verordening in 2006 is een eerste globale toetsing in 2011 afgerond waarbij de prioriteit ligt bij regionale waterkeringen met een verhoogd risicoprofiel (grote kerende hoogte, waterkeringen die woongebieden of bedrijventerreinen beschermen).
- De waterschappen en Rijkswaterstaat stellen conform de 'Leidraad ontwerpen en versterken regionale keringen' versterkingsplannen op, voeren deze uit om te voldoen aan de vereiste veiligheidsnormen en brengen hierover jaarlijks verslag uit aan ons. In de versterkingsplannen is rekening gehouden met de provinciale streekplannen en de belangen van natuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie.

Gemeenten

- De gemeenten nemen de bestemming waterkering en een zone die ruimte geeft voor toekomstige versterkingen of verbeteringen van waterkeringen op in nieuwe of geactualiseerde bestemmingsplannen. Deze zone wordt in overleg met de waterkeringbeheerder bepaald.
- De gemeenten houden volgens de spelregels van de watertoets bij planontwikkeling rekening met de randvoorwaarden die vanuit de veiligheid worden gesteld.

Veiligheid buitendijkse gebieden

Buitendijkse gebieden liggen buiten de primaire waterkeringen en zijn meestal door kades beschermd tegen overstromingen. In Noord-Holland zijn dit gebieden langs de kust en langs het IJssel- en Markermeer. Regelmatig vragen gemeenten aan ons toestemming om dergelijke gebieden te ontwikkelen voor bewoning, recreatie of andere bedrijvigheid. Het ontbreekt op dit moment echter aan een duidelijk wettelijk of beleidsmatig kader om eisen te kunnen stellen aan de bescherming van bebouwing tegen overstroming en wateroverlast. Voor deze gebieden moet duidelijkheid komen over het gewenste veiligheidsniveau en over het beheer van de waterkeringen.

Doel voor de planperiode

Duidelijkheid over de gewenste veiligheidsniveaus en over de verantwoordelijkheid van verschillende overheden met betrekking tot de bescherming van buitendijkse gebieden tegen overstromingen. Nieuwe buitendijkse ontwikkelingen sluiten we niet bij voorbaat

uit. Besluitvorming hierover is maatwerk, maar in ieder geval moet zijn voldaan aan randvoorwaarden met betrekking tot veiligheid, wateroverlast, kostenverdeling en verantwoordelijkheden.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij doen in 2006 een voorstel voor beleid voor de gewenste veiligheid van buitendijkse gebieden en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden. De voorbereiding hiervan vindt plaats in overleg met waterschappen en het ministerie van Verkeer en Waterstaat

Buitendijks gebied bij het Kennemerstrand.

en wordt afgestemd met nationale beleidsontwikkelingen.

- Tot vaststelling van het beleid streven wij naar minimaal handhaving van het huidige feitelijke beschermingsniveau in kustplaatsen. Waar mogelijk stellen we een verhoging van het beschermingsniveau voor, mede om de ontwikkelingsmogelijkheden van kustplaatsen te verruimen.
- Wij willen de waterkeringen die buitendijkse en bebouwde gebieden beschermen onder beheer van de waterschappen brengen. Zo nodig door aanpassing van het reglement van waterschappen, waarin wij de taken en het beheergebied van de waterschappen vastleggen.
- Voor de bescherming van buitendijkse delen van kustplaatsen aan de zandige kust heeft de handhaving van de basiskustlijn door Rijkswaterstaat onze voorkeur.
- Tot de vaststelling van het (landelijk) beleid gaan wij voor nieuwe bouwlocaties langs het IJssel- en Markermeer uit van een werknorm van 1:4.000 voor de bescherming tegen overstromingen. Wij zullen erop toezien dat bij het ontwerpen van nieuwe waterkering ter bescherming van de buitendijkse gebieden tevens rekening wordt gehouden met toekomstige meerpeilstijgingen.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen en Rijkswaterstaat

- De waterschappen en Rijkswaterstaat adviseren ons bij de voorbereiding van plannen voor bebouwing en inrichting van de buitendijkse gebieden over de vereiste veiligheidsnormen voor de bescherming tegen overstromingen en over het realiseren van deze bescherming.

Gemeenten

- De gemeenten houden, volgens de spelregels van de watertoets, bij planontwikkeling rekening met de adviezen van de waterschappen en Rijkswaterstaat over veiligheid.
- De ruimtelijke plannen van gemeenten moeten aan de werknormen en later aan de vastgestelde veiligheidseisen voor bescherming tegen overstromingen voldoen.

Watercalamiteiten

Watercalamiteiten als gevolg van extreme omstandigheden zoals storm, extreme neerslag, extreme droogte of grote ongelukken zijn nooit uit te sluiten. Daarom moeten wij samen met andere overheden voorbereid zijn op een mogelijke watercalamiteit.

Kader wetgeving

Op grond van de Waterstaatswet 1900 en de Wet zware ongevallen en rampen hebben wij een aantal verantwoordelijkheden. Wij hebben een actueel calamiteitendraaiboek Water om hier invulling aan te geven. Dit interne draaiboek is vast onderdeel van het wettelijk verplicht Provinciaal Coördinatieplan.

Doel voor de planperiode

Wij en onze partners beschikken over actuele en operationele (water)calamiteitenplannen, die jaarlijks worden geoefend.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij actualiseren jaarlijks het calamiteitendraaiboek Water.
- Wij houden minimaal één keer per jaar een calamiteitenoefening waarbij water een vast onderdeel is.
- Wij toetsen eens in de vier jaar de calamiteitenplannen van waterbeheerders en de rampenplannen van de gemeenten aan respectievelijk het Landelijk Toetsingskader Calamiteitenplannen Waterstaatswet en de Wet zware ongevallen en rampen. Wij hechten in het bijzonder aan de volgende criteria:
 - er is voldoende rekening gehouden met verschillende typen watercalamiteiten;
 - er zijn voldoende middelen in de calamiteitenorganisatie om de calamiteit te bestrijden;
 - er wordt minimaal één keer per jaar een oefening gehouden.
- We maken met de waterschappen voor de eerstkomende toetsing afspraken over de kwaliteitseisen en de toepassing van de criteria.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen zorgen voor actuele calamiteitenplannen, die voldoen aan de gestelde criteria.
- De waterschappen zijn verplicht minimaal één keer per jaar te oefenen en hierover aan ons te rapporteren.
- De waterschappen passen indien nodig hun calamiteitenplannen uiterlijk in 2008 aan op basis van de informatie uit het Hoogwater Informatie Systeem (HIS, zie Bijlage III - Overzicht instrumenten).

Gemeenten

- De gemeenten beschikken over actuele rampenplannen die voldoen aan de afspraken met ons over kwaliteitscriteria en het aantal te houden oefeningen.
- De gemeenten passen indien nodig hun rampenplannen uiterlijk in 2008 aan op basis van de informatie uit het Hoogwater Informatie Systeem (HIS, zie Bijlage III - Overzicht instrumenten).

Muskusratten

Muskusratten graven holen in oevers en waterkeringen die daardoor verzwakken. De muskusrattenbestrijding is erop gericht om de veiligheids- en schaderisico's kosten-effectief op een aanvaardbaar niveau te houden. Sinds 2000 is de muskusrattenpopulatie met meer dan 50% toegenomen, voor een belangrijk deel veroorzaakt door een grote toestroom vanuit aangrenzende provincies.

Kader wetgeving

Wij zijn op grond van de Wet voorziening ten behoeve van inzet en bekostiging muskusrattenvangers verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de bestrijding van muskusratten.

Doel voor de langere termijn

Het beperken van de gevolgen van muskusratten voor het waterhuishoudkundig systeem.

Doel van de planperiode

Effectieve muskusrattenbestrijding die resulteert in een beheersbare muskusrattenpopulatie zodat de veiligheidsrisico's zoveel mogelijk zijn beperkt.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij gaan de bestrijding in de periode 2006-2008 intensiveren door extra piekbestrijders in te zetten om de muskusrattenpopulatie terug te dringen naar het niveau van 2000.
- In 2008 gaan wij de intensivering van de bestrijding evalueren.
- Wij maken in overleg met de waterschappen jaarlijks een beleidsplan voor de uitvoering van de muskusrattenbestrijding. Daarin zijn de operationele doelen voor een beheersbare muskusrattenpopulatie geformuleerd, de maatregelen om deze doelen te realiseren en de kosten die daarmee zijn gemoeid.
- Wij gaan in 2006 afspraken maken met de aangrenzende provincies over samenwerking in de bestrijding.
- In 2008 gaan wij verkennen of de bestrijdingstaak ook buiten de provincie georganiseerd kan worden, daarbij betrekken wij ook de evaluatie van de intensievere bestrijding.
- Bij integrale beleidsafwegingen houden we rekening met de muskusrattenbestrijding. Dit kan leiden tot aanpassing van beleid en uitvoering om effectieve muskusrattenbestrijding mogelijk te maken.
- Wij gaan de nationale organisatie van de muskusrattenbestrijding versterken in samenwerking met andere provincies en waterschappen. We streven ernaar om met een goed onderbouwde probleemanalyse en een maatschappelijke kosten-baten analyse tot een breed gedragen aanpak te komen.

Muskusrattenbestrijding.

Om te beginnen zullen we een brede discussie over de toekomstige aanpak van de muskusratten in Nederland initiëren en mee helpen voor te bereiden.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen geven in hun waterbeheersplannen aan op welke wijze zij kunnen bijdragen aan de monitoring van de schade veroorzaakt door muskusratten.
- De waterschappen geven in hun waterbeheersplannen aan hoe zij met de beschreven maatregelen bijdragen aan het voorkomen van een toename van de muskusratten en hoe zij de bestrijding kunnen vereenvoudigen.
- De waterschappen dragen jaarlijks éénderde bij aan de reële kosten van muskusrattenbestrijding.

3.3 Waterkwantiteit

De laatste jaren is een aantal keer gebleken dat pieken en dalen in de neerslaghoeveelheden in Noord-Holland kunnen leiden tot wateroverlast en watertekort. Klimaatverandering leidt naar verwachting tot een verdere toename van extreme neerslagsituaties en uitzonderlijk droge periodes. Zonder maatregelen zal de kans op wateroverlast of watertekort dan ook toenemen evenals de (economische) gevolgen van wateroverlast en watertekort. Ook de kans op een watercalamiteit valt niet uit te sluiten. Om de schade zo beperkt mogelijk te houden moeten gebieden worden ingericht voor de opvang van water in calamiteitensituaties. In Noord-Holland zetten verstedelijking en een intensiever agrarisch grondgebruik het watersysteem verder onder druk waardoor de kans op wateroverlast en watertekort ook toeneemt. Daar komt nog bij dat de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Hierdoor is een grotere inspanning nodig om Noord-Holland droog te houden en wordt het grondwater brakker waardoor de beschikbaarheid van zoet water afneemt.

Voorgeschiedenis

In 2003 hebben het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen het *Nationaal Bestuursakkoord Water* (NBW) ondertekend als opmaat voor het op orde brengen van de regionale watersystemen in 2015. In het NBW zijn daartoe werknormen opgenomen die de kans op wateroverlast als gevolg van buiten de oevers tredend regionaal oppervlaktewater uitdrukken. Voor verschillende bestemmingen van het land worden verschillende normen gehanteerd. Provinciale Staten heeft in 2004 de nota *Evenwichtig omgaan met Water* (EomW) vastgesteld als uitwerking van het NBW voor Noord-Holland. De nota EomW geeft richtlijnen aan de waterschappen om de wateropgave voor Noord-Holland nader te bepalen en onderscheidt fijnmazige en grootschalige maatregelen als oplossingsrichting. In lijn met het huidige collegeprogramma is uit-

gegaan van de benadering keren, uitslaan en/of bergen en wordt de voorkeur gegeven aan fijnmazige maatregelen. Ook bij de vaststelling van het *Ontwikkelingsbeeld Noord-Holland Noord* in 2004 is aangegeven dat de oplossing wordt gezocht in fijnmazige maatregelen, waarbij problemen moeten worden opgelost waar zij ontstaan. De ruimtelijke verankering moet plaatsvinden in de bestemmingsplannen en de waterschapslegger. Het huidige *Streekplan Noord-Holland Zuid* van 2003 is in 2004 deels herzien. Daarbij zijn zes zoekgebieden voor grootschalige waterberging gehandhaafd tot vaststelling van dit Provinciaal Waterplan. Met de vaststelling van dit Provinciaal Waterplan zijn ook de resterende zoekgebieden komen te vervallen aangezien duidelijk is geworden dat de benodigde ruimte voor waterberging in fijnmazige oplossingen gevonden kan worden.

Voorkomen wateroverlast

Het watersysteem in Noord-Holland moet zo zijn ingericht dat het in staat is om pieken in de neerslaghoeveelheden op te vangen en wateroverlast te voorkomen.

Kader wetgeving

In de Waterschapswet is de zorg voor het lokale en regionale watersysteem opgedragen aan de waterschappen. Hierbij hoort ook de zorg voor de waterkwantiteit. Onze rol is ingegeven door de relatie tussen ruimtelijke ordening en water, wij zorgen voor een onderbouwing van de ruimtebehoefte en leggen deze vast in streekplannen. Verder beschikken we met de Wet ruimtelijke ordening, de watertoets en het beeldkwaliteitsplan over instrumenten om de ruimtelijke inrichting op hoofdlijnen te sturen zodat de wateropgave kan worden gerealiseerd.

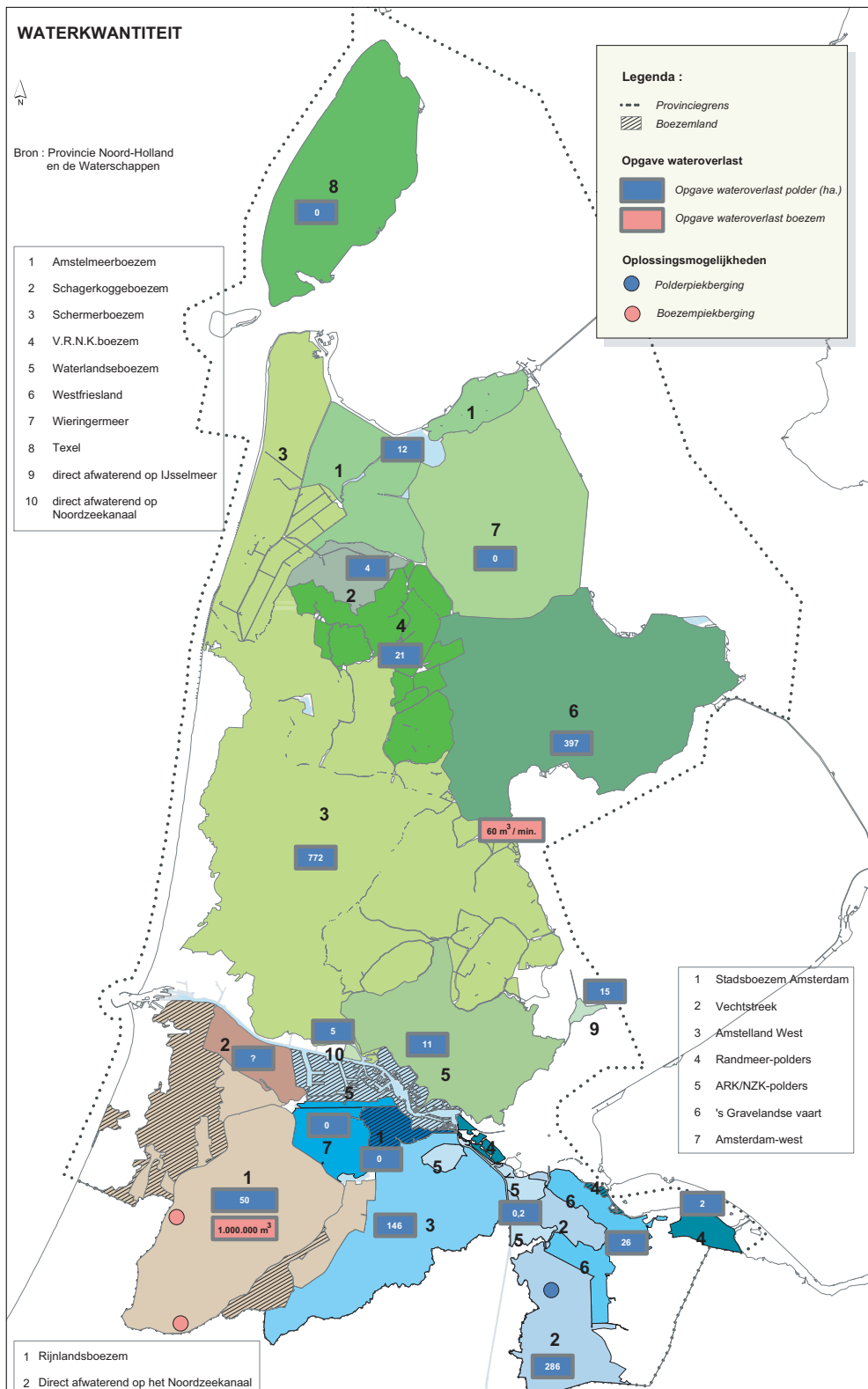
Doel voor de langere termijn

In 2015 is het watersysteem op orde. Het watersysteem voldoet aan de dan gestelde normen om pieken in de neerslaghoeveelheid op te vangen om wateroverlast te voorkomen, uitgaande van feitelijk en legaal grondgebruik zoals is vastgelegd in bestemmingsplannen. Op de kaart Waterkwantiteit is per gebied aangegeven wat de bijbehorende opgave voor wateroverlast is.

Wanneer in 2015 het watersysteem op orde is, blijft er een risico van wateroverlast bestaan als gevolg van onder andere extreme neerslagcondities. In lijn met het NBW kan dan een gebied voor calamiteitenberging ingezet worden om de gevolgen van wateroverlast zoveel mogelijk te beperken.

Fijnmazige en grootschalige maatregelen

Fijnmazige maatregelen zijn die maatregelen die ruimtelijk verweven en ingepast zijn in een ruimtelijke functie. In stedelijk gebied kan het beeld daarbij uiteenlopen van een

Wateroverlastopgaven: weergegeven is de wateropgave voor wateroverlast in polder en boezem per boezemsysteem voor zover bekend eind 2005. Een toelichting over de herkomst en betekenis van de gegevens staat in bijlage IV.

waterrijke nieuwbouwwijk tot een grachtengordel of een herontwikkeld havengebied. Ook drijvende woningen kunnen deel uitmaken van een fijnmazige oplossingsrichting. Hoewel in het landelijk gebied de inpassing nadrukkelijker samenhangt met de specifieke eisen die het grondgebruik (recreatie, landbouw, natuur) stelt, kan algemeen gedacht worden aan toestaan van peilfluctuaties, aanleg en verbreden van sloten, aanpassen van slootprofielen, meer open water en kleinschalige waterbergingen zoals in de Woudmeer- en Speketerspolder. Tot grootschalige maatregelen rekenen wij het inrichten van bergingslocaties die als primaire hoofdfunctie waterberging krijgen en daarbij wezenlijke beperkingen stellen aan het huidige grondgebruik in het omliggende gebied.

Doel voor de planperiode

Ons doel is het voorkomen van wateroverlast in Noord-Holland. We hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

- Zolang de definitieve normen nog niet door Provinciale Staten zijn vastgesteld worden de nationaal afgesproken werknormen (inundatienormen) en eventueel aanvullende normen¹⁾ van het waterschap (bijvoorbeeld overlastnormen) gehanteerd voor de keuze van oplossingsrichtingen en de planning en uitvoering van maatregelen;
- het voorkomen van nieuwe opgaven voor wateroverlast;
- de opgave voor wateroverlast wordt zoveel mogelijk ter plaatse (in de boezem, per polder of peilvak óf in stedelijk gebied) opgelost;
- de voorkeur gaat uit naar fijnmazige maatregelen in combinatie met maatregelen tot het verminderen van het watertekort, het verbeteren van waterkwaliteit of maatregelen ter versterking van recreatieve, natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden;
- wij zijn alleen voorstander van grootschalige waterberging als dit het beste alternatief is of als zich mogelijkheden voordoen in bijvoorbeeld een integraal project;
- voordat een waterbergingslocatie wordt gerealiseerd moeten de financiële aspecten inclusief schadeloosstellingsregelingen geregeld zijn.

Schadeloosstelling

Bij regelingen voor schadeloosstelling moet een onderscheid gemaakt worden tussen twee verschillende situaties.

Schade die ontstaat door het realiseren van voorzieningen voor waterberging

De te verwerven gronden en opstallen zullen volgens de gebruikelijke regeling worden vergoed bij schade die ontstaat door de aanleg van waterberging. Denk hierbij aan schadeloosstelling op basis van onteigening, vrijwillige verkoop op basis van vrije economische waarde. Wellicht kan worden volstaan met een nadeelcompensatieregeling of een vergoeding van de planschade. Toepassing van deze algemene uitgangspunten is de verantwoordelijkheid van het waterschap, de initiatiefnemer van de waterbergings-

¹⁾ Conform de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast'

locatie. Hierbij gaat het om maatwerk per gebied in overleg met de betrokkenen.

Schade die ontstaat als gevolg van incidenten (zoals extreme regenval en rampen)
Tot 2015, wanneer het watersysteem op orde moet zijn, blijven de gebruikelijke schade-regelingen voor deze situaties gelden. Als er sprake is van een extreme bui (bepaald aan de hand van maatgevende buien) is de schade voor de landbouw in principe verzekeraar. Er is een rampenfonds beschikbaar indien de gevolgen zeer ernstig zijn. Als er geen sprake is van een extreme bui wordt de oorzaak van de schade onderzocht. Indien nalatigheid van de waterschappen wordt vastgesteld vergoeden de waterschappen de schade.

Wij vinden de verdeling van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid rond schade als gevolg van wateroverlast op dit moment niet helder. Daarom willen wij een initiële rol spelen in de nationale discussie over dit onderwerp.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij toetsen ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de watertoets op waterneutraliteit ter voorkoming van nieuwe opgaven voor wateroverlast.
- Wij toetsen ruimtelijke ontwikkelingen op de toepassing van het kostenveroorzakingsbeginsel (zie hoofdstuk 4).
- Wij werken samen met waterschappen, gemeenten en direct betrokkenen uit de regio de wateropgave voor de Horstermeer, de Haarlemmermeer (Zuidpunt en Zwaansbroek) en de Bovenkerkerpolder integraal uit. Als opstap naar de uitvoering worden de volgende besluiten uitgewerkt:
 - **Horstermeer:** in 2006 is er een uitvoeringsplan vastgesteld. De intentie van betrokken partijen is om de wateropgave te realiseren in combinatie met natuurontwikkeling.
 - **Haarlemmermeer:** in 2006 besluiten wij als uitvloeisel van de Nota Ruimte over de 'Integrale gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek'. Daarna start de eventuele herziening van streek- en structuurplannen. Wij zorgen ervoor dat de benodigde waterberging in deze polder voor 2012 is gerealiseerd door de regie te voeren over de effectuering van de *Intentieverklaring - Aanpak grootschalige waterproblematiek Haarlemmermeer* van november 2004.
 - **Bovenkerkerpolder:** in 2006 is er een projectenprogramma vastgesteld waarin de aanpak van de wateropgave, door middel van fijnmazige maatregelen, is meegenomen bij onder andere de aanpak van de natuur- en recreatieopgaven en versterking van de cultuurhistorie (Stelling van Amsterdam).
- Wij verankeren een waterberging in het streekplan wanneer de omvang van de berging daar aanleiding toe geeft, het een berging betreft met bovenregionale aspecten en de (water)berging de bestaande functie verandert. Dit zijn waterbergingen die grote gevolgen hebben voor het grondgebruik in het omliggende gebied.
- Wij nemen in 2006 een besluit of De Ronde Hoep wordt gebruikt voor de opvang van water in calamiteuze situaties. Een calamiteuze situatie kan voorkomen wanneer zich

Natte natuur in de Horstermeer.

- een combinatie voordoet van extreme neerslag en er geen spuinogelijkheden zijn door hoge waterstanden op zee of in het IJmeer en/of uitval van gemaalcapaciteit bij IJmuiden of ZeeburgHorstermeer. Bij een mogelijke aanwijzing van de Ronde Hoep hanteren we de volgende uitgangspunten:
 - voor de bewoners en gebruikers van het gebied wordt een goede schaderegeling getroffen, die de gevolgschade van inundatie voor 100 % dekt;
 - planschade of schade door belemmering van functies moet worden uitgekeerd;
 - de mogelijkheid van vergoedingen voor blauwe diensten moet worden opgehouden;
- de inrichting van de Ronde Hoep loopt in elk geval gelijk op met inrichtingsmaatregelen voor piekberging.

Calamiteitenpolder

Een calamiteitenpolder is nodig voor de opvang van extreme neerslagsituaties, waar ook de afgesproken veiligheidsnormen niet op berekend zijn. Een calamiteitenpolder is erop ingericht om het overtollige water tijdelijk op te vangen. De kans dat een calamiteitenpolder hiervoor gebruikt wordt is kleiner dan 1 x per 100 jaar.

- In 2006 starten wij met een onderzoek naar de mogelijkheid om de Nieuwe Keverdijkse polder en de Vereenigde Binnenpolder te gebruiken voor de opvang van water in calamiteuze situaties. Wij willen hierbij eenzelfde aanpak hanteren als bij De Ronde Hoep.
- Wij benutten in overleg met de waterschappen kansen om andere belangen te laten meeprofiteren van waterhuishoudkundige maatregelen.
- Wij gaan de mogelijkheid uit het NBW verkennen om de huidige waterakkoorden (Noordzeekanaal/Amsterdam-Rijnkanaal en IJsselmeer/Markermeer) te verbreden naar inhoud (waterkwaliteitsaspecten en relatie met ruimtelijke ordening) en aantal partijen. Uiterlijk in 2007 willen wij de uitkomsten van deze verkenning in nieuwe waterakkoorden of regionale bestuursovereenkomsten verankeren. Daarbij wordt de keuze voor ruimtelijke oplossingen dan wel vergroten van de afvoercapaciteit

gemaakt op basis van een maatschappelijke kosten-baten analyse. Wij streven ernaar dat er niet meer water wordt afgevoerd van het regionale watersysteem naar het rijks-watersysteem dan in 2002 (problemen oplossen waar ze ontstaan).

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen hebben bij aanvang van de planperiode de opgaven voor water-overlast in Noord-Holland per polder berekend met de werknormen uit het NBW en op basis van feitelijk en legaal grondgebruik. Hierbij is aangegeven welk referentiejaar is gehanteerd voor het feitelijk en legaal grondgebruik.
- De waterschappen zorgen voor een waterhuishoudkundige en ruimtelijke onderbouwing van de wateropgave en de benodigde maatregelen. De maatregelen worden verder onderbouwd met een maatschappelijke kosten-batenanalyse.
- De waterschappen hebben uiterlijk in 2008 een uitvoeringsprogramma opgesteld voor het oplossen van de wateropgave per deelgebied (tijdsplanning en kostenoverzicht). Zij geven hierin prioriteiten aan naar deelgebieden met grote risico's (risico uitgedrukt in kans maal gevolg) en vervolgens naar kosteneffectiviteit.
- De waterschappen zorgen voor de voorbereiding van maatregelen in polders en benutten, waar mogelijk, kansen om opgaven voor waterkwaliteit en watertekort te realiseren. In de voorbereiding worden wij, gemeenten en andere belanghebbenden betrokken om inpassing in het landschap te realiseren en om kansen op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en aanleg van natte natuur in verbindingzones te benutten.
- De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het realiseren van fijnmazige maatregelen en dragen zorg voor de aankoop van grond, de vestiging van erfdienstbaarheden en eventuele onteigening.
- De waterschappen maken inzichtelijk in welke gebieden de opgaven voor wateroverlast niet kosteneffectief opgelost kunnen worden. Zij gaan in overleg met ons, gemeenten en andere belanghebbenden mogelijke oplossingen onderzoeken, zoals het wijzigen van functies of het afkopen van risico's.
- De waterschappen nemen in hun waterbeheersplannen op hoe de maatregelen voor het op orde brengen van het regionale watersysteem worden gefinancierd.

Gemeenten

- De gemeenten zorgen ervoor dat de wateropgave niet toeneemt als gevolg van de uitvoering van ruimtelijke plannen (waterneutrale planontwikkeling) en benutten mogelijkheden om de opgave in bestaand gebied op te lossen door functiecombinaties met bijvoorbeeld recreatie, natuur, landschap en cultuurhistorie. Kosten die samenhangen met het realiseren van het benodigde waterbergende vermogen van het gebied komen voor rekening van de planexploitatie, tenzij het waterbergende vermogen in de uitgangssituatie niet op orde was. Deze laatstgenoemde kosten zijn voor rekening van de betreffende waterbeheerder(s).
- De gemeenten houden in hun bestemmingsplannen rekening met maatregelen die

voortvloeiën uit de regionale uitwerking van de opgave voor wateroverlast. Als er sprake is van een functiewijziging verankeren zij de waterberging in het bestemmingsplan. Bij een uitbreiding van de waterfunctie is aanpassing van het bestemmingsplan niet nodig en kan volstaan worden met aanpassen van keur of legger.

- De gemeenten gaan samen met de waterschappen in 2006 de stedelijke wateropgave bepalen en geven daarbij oplossingsrichtingen aan.
- Als het niet lukt om de opgave voor wateroverlast binnenstedelijk op te lossen maken gemeenten afspraken met waterschappen over andere oplossingen en leggen deze vast, bijvoorbeeld in een gemeentelijk waterplan. Dit kunnen ook intergemeentelijke waterplannen zijn als grensoverschrijdende oplossingen in het buitengebied kosteneffectiever zijn. De keuze voor de oplossingen moet tot stand komen door een integrale afweging van verschillende oplossingsrichtingen en bijbehorende kosten.
- De gemeenten benutten in overleg met de waterschappen kansen om fijnmazige maatregelen mee te koppelen met andere belangen.

Aanpak zoetwatertekort (droogte)

In de paragraaf Voorkomen wateroverlast is de aanpak van de wateroverlastproblematiek als gevolg van extreme regenval beschreven. Er komen echter ook perioden voor waarin de neerslaghoeveelheden extreem laag zijn en een tekort aan zoet water ontstaat of problemen met de peilhandhaving

optreden. Klimaatveranderingen maar ook verzilting als gevolg van bodemdaling en zoute kwel zetten de toekomstige beschikbaarheid van zoet water onder druk.

Ook in tijden van droogte is het, vooral voor de landbouw en de natuur, van belang om over voldoende en zoveel mogelijk gebiedseigen (zoet)water te kunnen beschikken. Wanneer er niet voldoende zoet water beschikbaar is, heeft dat vooral nadelige gevolgen voor de landbouw (verzilting) en natuur (minder schoon gebiedsvreemd water).

De wateropgave voor watertekort wordt op het moment nationaal

onderzocht en voor Noord-Holland regionaal uitgewerkt. Deze studies moeten antwoord geven op de vraag hoe groot het probleem is, welke structurele maatregelen mogelijk zijn om watertekorten te verminderen en hoe de protocollen voor de waterverdeling ten tijde van watertekort kunnen worden aangescherpt.

Nationaal beleidskader

In de *Vierde Nota waterhuishouding* zijn de uitgangspunten voor de verdeling van zoet water in perioden van droogte aangegeven met de verdringingsreeks. Bij toepassing van de verdringingsreeks krijgt veiligheid en voorkomen van onomkeerbare schade de hoogste prioriteit, dan de volksgezondheid en ten slotte de overige belangen. De verdringingsreeks is onderdeel van de afspraken in de waterakkoorden.

Doel voor de langere termijn

Noord-Holland beschikt over voldoende en zoveel mogelijk gebiedseigen (zoet)water.

Doel voor de planperiode

Wij hebben aan de hand van de nationale droogtestudie en een regionale uitwerking voor Noord-Holland inzicht in de grootte van de opgave voor het watertekort en in eventuele maatregelen.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij bepalen samen met de waterschappen op basis van de nationale droogtestudie en de regionale uitwerking hoe groot de Noord-Hollandse opgave voor watertekort is. Wij besluiten op basis hiervan samen met de waterschappen of maatregelen nodig en kosteneffectief zijn. We sluiten acceptatie van droogteschade niet uit als maatregelen niet kosteneffectief zijn. Onze voorkeur gaat uit naar fijnmazige maatregelen en efficiënter gebruik van IJssel- en Markermeerwater.
- Afhankelijk van de nationale en regionale droogtestudies willen wij een regionale differentiatie van de verdringingsreeks agenderen bij de actualisering van de waterakkoorden (zie Voorkomen wateroverlast).

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen bepalen de omvang van het watertekort en maken daarbij gebruik van de nationale en regionale droogtestudies en de eventuele normering die uit deze studies volgt. Hoogheemraadschap van Rijnland heeft al een globale inschatting van de omvang van het watertekort gemaakt en zal deze nader onderbouwen met de droogtestudies.
- Waar mogelijk en wenselijk voor het voorraadbeheer passen de waterschappen flexibel peilbeheer toe (zie Peilbeheer).

Gemeenten

- De gemeenten bestrijden watertekort in stedelijk gebied onder andere door afkoppelen en infiltratie van hemelwater.

Peilbeheer

Het peilbesluit legt vast waar, wanneer, welk waterpeil moet worden gehandhaafd. Daarmee is ook de benodigde aanvoer respectievelijk afvoer van water en het percentage open water impliciet bepaald. In de provincie Noord-Holland is veelal sprake van meerdere belangen met verschillende en soms tegenstrijdige wensen ten aanzien van het waterpeil.

Kader wetgeving

De verplichting tot het vaststellen van peilbesluiten door de waterschappen is vastgelegd in de Wet op de waterhuishouding. De goedkeuring door Gedeputeerde Staten is geregeld in de Waterschapswet en de provinciale waterschapsverordeningen van Noord-Holland.

Doel voor de langere termijn

Het waterpeil moet de aanwezige belangen zo optimaal mogelijk faciliteren en een doelmatig waterbeheer tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten mogelijk maken.

Doel voor de planperiode

- In 2010 zijn in Noord-Holland gebiedsdekkend actuele peilbesluiten van kracht die voldoen aan het huidige provinciale water- en ruimtelijke ordeningsbeleid.
- In 2010 zijn alle peilafwijkingen (op- en onderbemalingen en hoogwaterzones) vastgelegd in een actuele vergunning.
- Bij het opstellen van peilbesluiten wordt het systeem van de 'Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime' (GGOR) gebruikt als hulpmiddel voor afstemming van het peilbeheer op de gebruiksfuncties.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij toetsen bij de goedkeuring van peilbesluiten of alle belangen zijn betrokken bij de afweging en of het peilbesluit aansluit bij het huidige provinciale beleid.
- Wij gaan in overleg met de waterschappen uiterlijk in 2009 de toepassing van GGOR evalueren en besluiten of voortzetting van provinciale goedkeuring van alle peilbesluiten wenselijk is.
- Wij gaan beoordelen of functiewijzigingen gewenst zijn als blijkt dat ruimtelijke functies waterhuishoudkundig niet of alleen tegen hoge kosten kunnen worden bediend.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

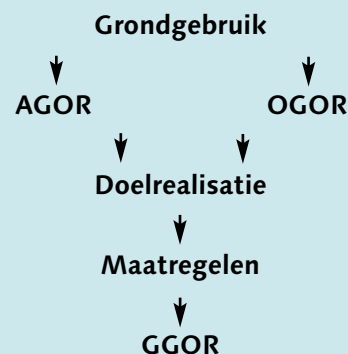
- De waterschappen zorgen dat zij voor hun hele beheersgebied over actuele peilbesluiten beschikken. Zij zorgen voor een evenwichtige en transparante afweging van belangen binnen de invloedssfeer van het peilbesluit volgens de Waternood-systematiek (zie kader over GGOR).

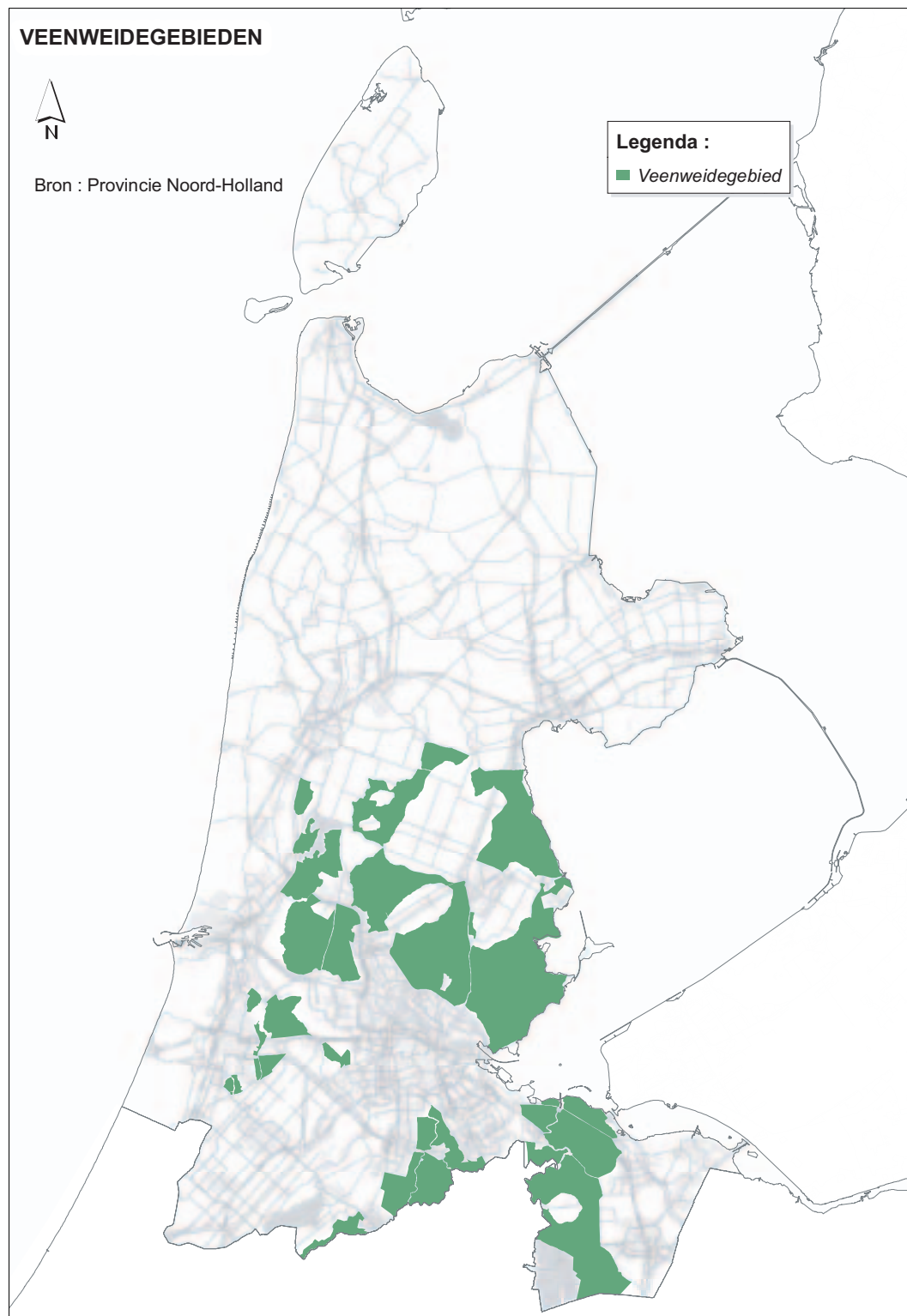
GGOR - Gewenste grond- en oppervlaktewaterregime

Voor de bepaling van het GGOR is de Waternoodsystematiek ontwikkeld door DLG en de Unie van Waterschappen. Voor iedere vorm van grondgebruik wordt allereerst een optimaal grond- en oppervlaktewaterregime, het OGOR bepaald. Vervolgens wordt de feitelijke hydrologische situatie bepaald. Dit is het actuele grond- en oppervlaktewaterregime, ofwel het AGOR. Het bepalen van het GGOR begint met de vergelijking tussen de hydrologische werkelijkheid (AGOR) en het hydrologische ideaal (OGOR). Aan de hand van het verschil tussen AGOR en OGOR moet de ernst van de situatie worden ingeschat. Vervolgens worden mogelijke maatregelen integraal afgewogen en wordt op bestuurlijk niveau een keuze gemaakt. Deze keuze bepaalt het GGOR.

Wij beschouwen de GGOR-systematiek niet als doel op zich maar als een instrument. Met de GGOR-systematiek kan bij de uitwerking van waterhuishoudkundige maatregelen een transparante belangenafweging worden gemaakt tussen verschillende vormen van landgebruik.

In het NBW is afgesproken dat de waterschappen in de periode 2005-2010 het GGOR opstellen en dat de provincies hiervoor uiterlijk in 2005 de kaders aangeven. In Noord-Holland zijn twee pilots gestart in het Naardermeer en het Wormer en Jisperveld. Deze laten zien dat een strikt kader voor de toepassing van de waternoodsystematiek niet wenselijk is gezien de grote verschillen tussen gebieden. De tekst in dit Provinciaal Waterplan over peilbeheer en GGOR is het kader zoals genoemd in het NBW. Voor alle peilbesluiten verwachten wij een minimale GGOR volgens onderstaand schema:

Veenweidegebieden: De kaart is grofmazig. In sommige gebieden is sprake van een andere bodemsoort dan veen. Bij de begrenzing van de veenweidegebieden hebben wij namelijk gestreefd naar duidelijk herkenbare eenheden. Naast bodemkundige aspecten spelen ook landschappelijke aspecten een rol.

- De waterschappen nemen in de toelichting bij het peilbesluit een inventarisatie op van de bij de afweging betrokken belangen en beschrijven de manier waarop de belangen-afweging tot stand is gekomen.
- De waterschappen geven prioriteit aan het instellen van een natuurlijk peil in de natuurgebieden en gerealiseerde reservaatgebieden.
- De waterschappen houden bij de afweging voor de peilkeuze rekening met het provinciale waterbeleid en in het bijzonder met de volgende uitgangspunten en belangen:
 - het feitelijk en legaal grondgebruik is leidend voor de peilkeuze. Wanneer het bestemmingsplan onvoldoende duidelijkheid biedt moet het grondgebruik bepaald worden op basis van de LGN5-kaart. Voorwaarden zijn dat het grondgebruik legaal is en dus binnen het huidige bestemmingsplan past;
 - waar mogelijk en wenselijk voor het voorraadbeheer wordt flexibel peilbeheer toegepast. Bij neerslag stijgt de waterstand boven het streefpeil tot een afgesproken maximum marge en bij droogte daalt de waterstand onder het streefpeil tot aan een afgesproken minimum. In de toelichting is, in voorkomende gevallen, onderbouwd waarom flexibel peilbeheer niet is toegepast;
 - de bescherming van de waterkwaliteit (zoals het beperken van verzilting of de inlaat van water met een slechtere kwaliteit);
 - het streven naar grote aaneengesloten peilvakken en het beperken van het aantal onderbemalingen zodat een robuuster watersysteem ontstaat;
 - de bescherming en waar mogelijk de versterking van aanwezige natuurwaarden en het voorkomen van verdroging van natuurgebieden. In gebieden die onderdeel zijn van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) maar die nog niet zijn verworven, wordt de drooglegging niet vergroot. In verworven natuurgebieden worden peilen ingesteld die zijn afgestemd op het voorkomende natuurdoeltype;
 - Het streven naar een duurzaam behoud van de veenweidegebieden²⁾ zoals weergegeven op de kaart Veenweidegebieden. Het kaartbeeld is richtinggevend. De werkelijk aanwezige omstandigheden, zoals bodemsoort, natuurwaarden, landschap en het watersysteem zijn basis voor de bepaling van het peil. Duurzaam behoud betekent het toepassen van een zorgvuldig afgewogen drooglegging om verdergaande maaiveldaling te beperken en om agrarisch beheer mogelijk te houden. In agrarische veenweidegebieden bedraagt de drooglegging maximaal 0,60 meter. In veenweidegebieden waar de huidige drooglegging groter is dan 0,60 meter mag het peil de maaiveldaling niet volgen, totdat een drooglegging van 0,60 meter is bereikt. Voor de (verworven en niet-verworven) PEHS-gebieden gelden de uitgangspunten zoals hierboven beschreven;
 - de bescherming van cultuurhistorische waarden en archeologische vindplaatsen;
 - compensatie van de achteruitgang van natuur- of cultuurhistorische waarden als gevolg van een peilwijziging;
 - de bescherming van de funderingen van gebouwen;
 - het bieden van rechtszekerheid aan belanghebbenden in geval van bestaande afspraken in een landinrichtingsproject.

²⁾ Bij de begrenzing hebben wij gestreefd naar duidelijk herkenbare eenheden, naast bodemkundige aspecten spelen ook landschappelijke aspecten een rol.

- De waterschappen geven in hun waterbeheersplannen aan hoe zij vergunningen voor peilafwijkingen handhaven.

Vergunningen voor peilafwijkingen

De waterschappen motiveren de noodzaak van een vergunning voor een peilafwijking en de afweging voor de peilafwijking in de toelichting bij de vergunning. Verder is aangegeven op welk gebied de peilafwijking betrekking heeft, wat de toegestane peilfluctuaties zijn, wat de maximaal toegestane pompcapaciteit is en welke compenserende maatregelen worden genomen. De vergunning moet voldoen aan het provinciale beleid.

- De waterschappen stellen jaarlijks een voortgangsrapportage op met daarin een vooruitblik op de planning van de peilbesluiten en een terugblik op het vergunnen van peilafwijkingen.

Zwemmen in recreatiegebied Het Twiske.

3.4 Waterkwaliteit

Kwalitatief goed water is een belangrijke levensvoorwaarde voor mensen, flora en fauna. De huidige waterkwaliteit komt op verschillende plaatsen niet tegemoet aan de wensen en eisen die mensen en de flora en fauna stellen. Specifieke natuurwaarden gaan verloren, mensen krijgen gezondheidsklachten na het zwemmen, vee kan niet altijd meer met slootwater worden gedrenkt en het zuiveren van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater wordt duurder. De genoemde problemen worden veroorzaakt worden door verschillende stoffen. In Noord-Holland gaat het hoofdzakelijk om nikkel, bestrijdingsmiddelen, zink, koper, fosfaat, stikstof, chloride en sulfaat. De concentraties van deze stoffen in het water overschrijden de geldende normen.

Europees en nationaal beleidskader

Europese richtlijnen zoals de *Kaderrichtlijn Water* (KRW), *Vogel- en Habitatrichtlijn*, de *Nitraatrichtlijn*, de *Zwemwaterrichtlijn* en de binnenkort herziene *Grondwaterrichtlijn* bepalen in toenemende mate het kader van ons waterkwaliteitsbeleid.

De kernelementen van de *Europese Kaderrichtlijn Water* zijn:

- de bescherming van al het oppervlakte- en grondwater;
- het opstellen van milieukwaliteitsdoelen en het nemen van maatregelen om ervoor te zorgen dat wij in 2015 kunnen spreken van gezonde duurzame watersystemen (de zogenaamde 'goede toestand');
- de verplichting tot grensoverschrijdende samenwerking tussen landen en tussen alle betrokken partijen;
- het zorgdragen voor een actieve deelname van alle belanghebbenden, met inbegrip van maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen, aan activiteiten op het gebied van waterbeheer;
- de verplichting van het voeren van een waterprijsbeleid en ervoor zorgen dat de vervuiler betaalt;
- het in evenwicht houden van de milieubelangen en economische belangen.

Met de Implementatiewet EG-kaderrichtlijn water heeft Nederland een resultaatsverplichting op zich genomen om waterkwaliteitsdoelen ook daadwerkelijk in 2015 te halen op straffe van Europese boetes. De waterkwaliteitsdoelen voor het bereiken van een 'goede ecologische en chemische toestand' van het oppervlaktewater moeten in 2009 zijn vastgesteld. Op basis van een gedegen argumentatie kan de Europese Commissie een verschuiving van de einddatum van 2015 naar 2021 of 2027 toestaan. De Implementatiewet EG-kaderrichtlijn water is door de Tweede en Eerste Kamer vastgesteld.

Het nationale waterkwaliteitsbeleid is vastgelegd in de *Vierde Nota waterhuishouding*, het *Nationaal Bestuursakkoord Water* (NBW), het *Nationaal Milieubeleidsplan-4* en de *Nota Ruimte*.

De implementatie van de *Europese Kaderrichtlijn Water* (KRW) markeert een trendbreuk in het beleid. Voorheen werd het waterkwaliteitsbeleid gekenmerkt door ambitieuze 'streef-beelden'. Nu is er sprake van doelen met een resultaatverplichting. Dat vraagt om realistische ambities en uitvoerbare en kosteneffectieve maatregelen.

Effectief waterkwaliteitsbeheer vraagt om een aanpak op stroomgebiedniveau. Voor de *Europese Kaderrichtlijn Water* (KRW) is dit hét uitgangspunt om te komen tot een verbetering van de waterkwaliteit. Nederland is voor de uitwerking van de KRW opgedeeld in zeven (deel)stroomgebieden. Noord-Holland maakt deel uit van het deelstroomgebied Rijn-West met uitzondering van de Waddenzee en de buitendijkse delen van Texel (Rijn-Noord) en het IJssel- en Markermeer (Rijn-Midden). Wij stemmen in het deelstroomge-

bied Rijn-West de aanpak van de KRW af met provincies (Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Brabant en Gelderland), waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten. Voor de planperiode ligt het trekkerschap van het regionaal uitwerken van de KRW bij de waterschappen. Het globale tijdschema voor het uitvoeren van de KRW staat in bijlage V.

Oppervlaktewaterkwaliteit

Activiteiten in de drinkwaterbereiding (grondstof), de industrie (proceswater), de agrarische sector (veedrenking en beregeningswater), maar ook het recreatief gebruik (zwemen in open water) en natuur zijn gebaat bij een goede waterkwaliteit in oppervlaktewater. De waterkwaliteit komt echter onvoldoende aan de wensen van de verschillende gebruiksfuncties tegemoet.

Vrijwel alle oppervlaktewateren in Noord-Holland zijn met elkaar verbonden tot één watersysteem. Hierdoor mengen wateren van verschillende kwaliteiten zich tot een gemiddelde waterkwaliteit, terwijl de verschillende functies ieder voor zich andere eisen stellen aan de waterkwaliteit. Onze huidige ruimtelijke inrichting houdt hier slecht rekening mee. Kwetsbare gebruiksfuncties krijgen daarmee water van een ongewenste kwaliteit vanuit gebieden met minder kwetsbare gebruiksfuncties. Een voorbeeld is de aanvoer van water vanuit landbouwgebieden naar natuurgebieden.

Kader wetgeving

Provinciale Staten heeft op grond van de Wet op de waterhuishouding de formele taak om de hoofdlijnen van het regionale waterkwaliteitsbeheer voor Noord-Holland vast te stellen. Wij houden toezicht op de uitvoering van wettelijke waterbeheerstaken door waterschappen (via de waterbeheersplannen en peilbesluiten) en gemeenten (via de gemeentelijke rioleringsplannen). Verder beschikken wij met de Wet ruimtelijke ordening (WRO), de watertoets en het beeldkwaliteitsplan over instrumenten om de ruimtelijke inrichting op hoofdlijnen te sturen zodat waterkwaliteitsproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel opgelost.

De KRW is bepalend voor de sturing en uitvoering van het waterkwaliteitsbeleid.

Doelen voor de langere termijn

In 2015 zijn de gebiedsgerichte, haalbare en realistische waterkwaliteitsdoelen zoveel mogelijk behaald. Het betreft de uitwerking van een goede waterkwaliteit (in KRW-terminen: de 'goede toestand') voor de verschillende voor KRW begrensde oppervlaktewaterlichamen en overige wateren. Voor de KRW begrensde oppervlaktewaterlichamen, waarvoor in 2009 al duidelijk is geworden dat het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen meer tijd gaat vergen, gaan 2021 en mogelijk zelfs 2027 als termijnen gelden. Uiteindelijk voldoen in 2027 alle oppervlaktewaterlichamen aan de vastgestelde 'goede toestand'. Voor de overige wateren stellen wij mogelijk andere termijnen vast voor het bereiken van een goede waterkwaliteit.

Doel voor de planperiode

Ons doel in de komende planperiode is tweeledig:

- Vaststelling van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelen voor alle wateren door Provinciale Staten in 2009. De vastgestelde waterkwaliteitsdoelen voor KRW begrensde waterlichamen zijn onze inbreng in het nationaal vast te stellen stroomgebiedbeheersplan. Voor de overige wateren zijn de in deze planperiode vastgestelde waterkwaliteitsdoelen streefdoelen.
- Sturing geven aan de uitvoering van kosteneffectieve 'altijd goed'-maatregelen die een bijdrage leveren aan het bereiken van de waterkwaliteit, zoals die uiteindelijk in 2009 in afrekenbare doelen wordt vastgelegd. Onder deze 'altijd goed'-maatregelen verstaan we:
 - kosteneffectieve maatregelen gericht op het realiseren van nationale doelen (MTR-normen uit de *Vierde Nota waterhuishouding*), bestaande Europese doelen (bijlage IX van de KRW) en nieuwe doelen voor prioritaire stoffen (bijlage X van de KRW) die in de loop van deze planperiode volgen;
 - maatregelen om verslechtering van de waterkwaliteit te voorkomen, knelpunten op te lossen en de waterkwaliteit te verbeteren in gebieden waar de huidige waterkwaliteit slechter is dan de waterkwaliteit in 2000;
 - maatregelen om de waterkwaliteitsdoelen in beschermde gebieden zoals Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden en gebieden voor drinkwatervoorziening te behalen.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij hanteren bij het opstellen van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelen en bijbehorende maatregelen de volgende procesmatige uitgangspunten:
 - de doelen en maatregelen komen tot stand via een cyclisch proces van grof (niveau beheersgebieden waterschappen) naar fijn (niveau waterlichamen);
 - de doelen en maatregelen worden opgesteld in samenwerking met onze waterpartners en in samenspraak met betrokken maatschappelijke actoren;
 - de maatregelen (pakketten) zijn doelmatig en doeltreffend. Voor het uitvoeren van de maatregelen bestaat een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak.
- Wij hanteren bij het opstellen van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelen en bijbehorende maatregelen de volgende inhoudelijke uitgangspunten:
 - het huidige legaal grondgebruik is maatgevend bij de afweging van de doelen en maatregelen die voor een waterlichaam gaan gelden;
 - het tegengaan van verontreinigingen vanuit bronnen heeft de voorkeur boven 'end-of-pipe'-maatregelen. 'End-of-pipe'-maatregelen kunnen na afweging van de mogelijke maatregelen toch de voorkeur krijgen als deze meer bijdragen aan de doelbereiking;
 - bij het bepalen van (ecologische) waterkwaliteitsdoelen voor de wateren buiten de waterlichamen, is het door ons toegekende natuurdoeltype het uitgangspunt;
 - voor wateren, waaraan geen natuurdoeltype is toegekend, vragen wij de waterschappen gebruik te maken van de informatie uit ons Stelsel van Ecologische Normdoelstellingen (SEND). Deze informatie kan helpen bij het bepalen van maatregelen

- om aanwezige aquatische natuurwaarden te beschermen en te behouden;
- gebiedsgerichte maatregelen die helpen bij het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen voor beschermde gebieden zoals de Vogel- en Habitatrictlijn gebieden en gebieden voor de drinkwatervoorziening moeten met voorrang worden uitgevoerd. Wij onderschrijven daarom het, in het streekplan met name genoemde, *Herstelplan Loosdrechtse Plassen* volledig en waar nodig ondersteunen en bevorderen we de uitvoering ervan.
- Wij gaan de relatie tussen aquatische natuurwaarden en waterkwaliteit uitwerken met als doel te komen tot haalbare (ecologische) waterkwaliteitsdoelen voor die gebieden die wij, in samenspraak met alle belanghebbenden, aanmerken als ecologisch waardevol (waterparels).
- Wij bepalen in 2006 op advies van waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten getalswaarden als uitwerking van het beleidsuitgangspunt 'geen achteruitgang'. De getalswaarden beschrijven de referentietoestand in het jaar 2000.
- Wij bereiden in het *Platform Schoon Water Noord-Holland* samen met de waterschappen, gemeenten en Rijkswaterstaat maatregelen voor ter verbetering van de waterkwaliteit. De huidige speerpunten van dit platform zijn 'Schoon water in de stad, recreatievaart en landbouw (bollenteelt)'. In de planperiode worden nieuwe speerpunten vastgesteld. De aanpak van knelpunten voor het behalen van huidige en toekomstige waterkwaliteitsdoelen krijgt prioriteit.
- Wij zien toe op het onderdeel waterkwaliteit in de watertoets op ruimtelijke plannen.

Wat verwachten wij van anderen?

Het Rijk

- Het Rijk draagt bij aan het realiseren van huidige en toekomstige waterkwaliteitsdoelen door middel van:
 - generiek en integraal beleid voor bestrijdingsmiddelen (in de Bestrijdingsmiddelenwet), uitloogbare stoffen uit bouwmaterialen (in het Bouwbesluit) en andere prioritair gevaarlijke stoffen op nationaal dan wel Europees niveau;
 - voldoende instrumenten en financiële middelen om het nationale en Europese beleid ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.

Waterschappen

- De waterschappen doen, na overleg met gemeenten en andere belanghebbenden, voorstellen voor concept-waterkwaliteitsdoelen. Daarbij zijn ook de benodigde maatregelen en investeringen in beeld gebracht die nodig zijn voor het behalen van de doelen. De voorstellen voor concept-waterkwaliteitsdoelen gebruiken we als basis voor het opstellen van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelen, waarbij we de hiervoor genoemde uitgangspunten hanteren.
- De waterschappen komen in 2006 met adviezen voor te gebruiken parameters en getalswaarden, die gebiedsdekkend de toestand van de waterkwaliteit in het referentiejaar 2000 beschrijven.

- Op basis van de eerdergenoemde getalswaarden inventariseren de waterschappen, samen met de gemeenten, knelpunten in de waterkwaliteit als gevolg van de ruimtelijke inrichting. Zij stellen maatregelen voor om deze knelpunten op te lossen, en geven een indicatie van de kosten.
- De waterschappen geven prioriteit aan de uitvoering van kosteneffectieve 'altijd goed'-maatregelen. Uitgangspunt is het faciliteren van het huidig legaal grondgebruik.
- De waterschappen leveren gerichte inspanningen om de waterkwaliteit te verbeteren voor de natuur en het zwemwater (zie ook hoofdstuk 4).
- De waterschappen geven jaarlijks in een voortgangsrapportage aan hoe de actuele waterkwaliteit zich ontwikkelt en welke maatregelen zijn genomen om de kwaliteit te verbeteren.

Gemeenten

- De gemeenten houden, volgens de spelregels van de watertoets, bij het voorbereiden van ruimtelijke plannen rekening met het advies van het waterschap of Rijkswaterstaat over de waterkwaliteitsaspecten. Wij verzoeken gemeenten compenserende maatregelen te nemen, indien een ruimtelijke ingreep leidt tot een achteruitgang van de waterkwaliteit. Hierbij geldt dat de lokale waterkwaliteit in ieder geval niet slechter mag worden dan het niveau van 2000. Leidt de ingreep tot een het slechter worden van de waterkwaliteit dan het niveau van 2000, dan moeten de gemeenten maatregelen nemen om dit voorkomen.
- De gemeenten bevorderen bij de beoordeling van (nieuwe) bouwplannen het gebruik van duurzame bouwmaterialen.

Afvalwater en riolering

Door verontreiniging uit diffuse bronnen, riooloverstorten en lozingen uit de rioolwater-

zuiverings-installaties (RWZI's) komen verontreinigende stoffen in het oppervlaktewater terecht. Het optimaliseren van de afvalwaterketen (riolering en zuivering) kan bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten.

Huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater en regenwater wordt via de riolering afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Tijdens perioden van hevige neerslag is de riolering niet in staat de plotselinge piekafvoeren te

Rioolwaterzuiveringsinstallatie.

verwerken, dit kan leiden tot wateroverlast en riooloverstorten. Door het afkoppelen van kwalitatief schoon afstromend regenwater van de riolering vermindert het aantal riooloverstorten. Het afkoppelen van regenwater heeft ook een positieve invloed op de werking van de RWZI's.

Kader wetgeving

Onze formele rol in de afvalwaterketen beperkt zich tot de toetsing van gemeentelijke rioleringsplannen (GRP's), het verlenen van ontheffingen voor de rioleringszorg en de beoordeling van ruimtelijke plannen in het kader van de watertoets. Indien het GRP strijdig is met het provinciale water- en milieubeleid hebben wij een aanwijzingsbevoegdheid op grond van de Wet milieubeheer.

De waterschappen zien er als bevoegd gezag in het kader van het Lozingenbesluit Wet verontreiniging oppervlaktewateren op toe dat lozers een adequate voorziening hebben voor het lozen van huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewater en verlenen aan gemeenten een WVO-vergunning voor overstorten.

De gemeenten zorgen voor een adequate inzameling en het doelmatige transport van alle soorten afvalwater die vrijkomen van binnen het gemeentelijk grondgebied gelegen percelen.

Dit betekent dat de gemeenten zorgen voor een adequate inzameling van het huishoudelijk afvalwater. De gemeenten kunnen conform het provinciale ontheffingenbeleid (*Afvalwaterlozingen in het buitengebied*, 2002), ontheffing aanvragen van de zorgplicht riolering in het buitengebied.

Doel voor de langere termijn

In 2015 is er een goed beheerde afvalwaterketen die bijdraagt aan het realiseren van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelstellingen die Provinciale Staten in 2009 vaststelt.

Doel voor de planperiode

Het terugdringen van de belasting van het oppervlaktewater met ongezuiverd afvalwater. Dit kan door saneren van ongezuiverde lozingen in het buitengebied, reduceren van emissies vanuit de riolering (overstorten) en verbeteren van de kwaliteit van het effluent uit de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Nieuwe lozingen in het buitengebied, met name in zeer kwetsbare gebieden, moeten worden voorkomen.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij vervullen een faciliterende en coördinerende rol in het proces om te komen tot een verbeterde samenwerking in de waterketen.
- Wij spelen een bemiddelende rol bij het optimaliseren van de (afval)waterketen als gemeenten en waterschappen geen overeenstemming bereiken over de aanpak en uitvoering van maatregelen.
- Wij houden de gemeenten aan de uitvoering van hun saneringsplannen voor ongezuiverd afvalwater.

verde lozingen in het buitengebied en spelen zonodig een sturende of bemiddelende rol bij knelpunten in de uitvoering.

- Wij zien toe op de sanering van risicovolle overstorten door gemeenten. Wij treffen, indien nodig, samen met de waterbeheerder (het waterschap of Rijkswaterstaat) en het ministerie van VROM aanvullende maatregelen om de sanering af te dwingen.
- Wij toetsen gemeentelijke rioleringsplannen en hanteren hiervoor de checklist zoals opgenomen in bijlage VI.
- Wij gaan bij de goedkeuring van ruimtelijke plannen in het kader van de watertoets na of de mogelijkheid van afkoppeling van regenwater is meegenomen.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen maken met de gemeenten bindende afspraken over het optimaliseren van de afvalwaterketen inclusief financiering en kostenverdeling.
- De waterschappen evalueren in 2008 de maatregelen en initiatieven gericht op het optimaliseren van het waterketenbeheer en rapporteren dit aan ons.
- De waterschappen benutten, door middel van de watertoets, kansen om afkoppeling van regenwater toe te (laten) passen bij de (her-)inrichting van stedelijke gebieden.
- De waterschappen hebben in verband met hun zuiveringstaak het beheer over de RWZI's. Zij zorgen voor een actuele WVO-vergunning voor de RWZI's. Zij zorgen er tevens voor dat de RWZI's aan de WVO-vergunningsvoorwaarden voldoen.
- Een extra zuiveringsinspanning voor de RWZI's is één van de mogelijke maatregelen om te voldoen aan de nieuwe waterkwaliteitsdoelen die Provinciale Staten in 2009 vaststelt. De waterschappen nemen deze mogelijkheid mee in de afweging van maatregelen. Zij brengen in beeld welke stoffen geloosd worden via de RWZI's en hoe zich dit verhoudt tot de nieuwe waterkwaliteitsdoelen. In hun waterbeheersplannen geven de waterschappen aan hoe zij hiermee omgaan. De waterschappen houden bij eventuele vervanging van een RWZI rekening met de mogelijk strengere eisen.
- Tijdens de planperiode gaan de waterschappen na welke mogelijkheden er zijn om lozingen op het rioolstelsel te reguleren, bijvoorbeeld door vergunningverlening op het influent.

Gemeenten

- De gemeenten zorgen voor een goed functionerend rioolstelsel, houden daarbij rekening met de huidige ontwerpnormen en anticiperen op veranderende omstandigheden door bijvoorbeeld klimaatverandering.
- De gemeenten moeten hun saneringsplannen voor de sanering van ongezuiverde lozingen in het buitengebied uitvoeren vóór 2008 en rapporteren ons jaarlijks over de voortgang. Met enkele gemeenten zijn afspraken gemaakt over een andere einddatum.
- Indien er sprake is van nieuwe lozingen in het buitengebied zorgen gemeenten dat deze worden aangesloten op de riolering. In die gevallen waar dit niet mogelijk is, vraagt de gemeente een ontheffing aan bij de provincie, waarna de lozer in samen-

- spraak met de waterbeheerder een alternatieve voorziening (minimaal IBA II) treft.
- De gemeenten beschikken uiterlijk in 2006 over een geactualiseerd gemeentelijk rioleringsplan (GRP) in overeenstemming met de beleidskaders van de provincie en het waterschap. De gemeenten geven in het GRP aan welke rioleringsmaatregelen zij gaan nemen, inclusief de onderhoudsmaatregelen. *GRP's met een looptijd tot na 2006, bijvoorbeeld 2008, moeten na de verloopdatum worden geactualiseerd.*
 - De gemeenten zorgen er voor dat alle risicovolle overstorten zijn gesaneerd, gericht op het realiseren van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Gemeenten en waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) zorgen er gezamenlijk voor dat alle overige overstorten in 2006 zijn voorzien van een WVO-vergunningverlening.
 - De gemeenten maken afspraken met bedrijven om te komen tot gelijkmatige lozingen op het gemeentelijk riool om daarmee verstoring in het zuiveringsproces zoveel mogelijk te voorkomen.

Waterbodems

Een schone waterbodem op voldoende diepte is van belang voor de afwateringscapaciteit, de vereiste diepgang voor de beroeps- en recreatievaart en de verbetering van de waterkwaliteit. In de huidige situatie is de diepte niet overal voldoende, omdat in het recente verleden onvoldoende is gebaggerd. De vervuilde waterbodem is doorgaans een erfenis uit het verleden. De verontreiniging uit puntlozingen is inmiddels afgenomen, maar de waterbodems zijn nog allerminst schoon.

Europees en nationaal beleid

In het *Nationaal bestuursakkoord Water* (NBW) zijn afspraken vastgelegd over de aanpak van veiligheid, wateroverlast en watertekort. Afgesproken is dat in 2015 de normprofielen van de watergangen, zoals vastgelegd in de legger, moeten zijn bereikt. Er is nieuw rijksbeleid in voorbereiding waarin kwaliteitseisen worden gesteld aan de waterbodem.

Op grond van de Provinciewet zijn wij vaarwegbeheerder en, zoals is vastgelegd in de *Scheepvaartwegenverordening*, verplicht om voor de provinciale vaarwegen bepaalde profielen te handhaven.

Doel voor de langere termijn

Het oppervlaktewater heeft voldoende diepte, een schone waterbodem en een goede waterkwaliteit.

Doel voor de planperiode

Wij voeren het baggerbeleid uit in lijn met het Provinciaal Milieubeleidsplan. Hierin staat wat wij met ons baggerbeleid willen bereiken:

- De bevaarbaarheid van de Noord-Hollandse vaarwegen en havens in stand houden of bevorderen.

- De kwaliteit van het oppervlaktewater voldoet aan de eisen die de daaraan gegeven functie stelt;
- Het watersysteem heeft voldoende capaciteit voor aan- en afvoer van overtollig water.
- Kansen worden benut om het op diepte brengen van water en het verbeteren van de waterkwaliteit geïntegreerd aan te (laten) pakken, mede met het oog op de waterrecreatie en het overig ruimtegebruik.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- We gaan het baggerbeleid verder stimuleren in het kader van de ontwikkeling van het Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems. Verder zullen wij ons baggerbeleid zoals nu geformuleerd in het *Provinciaal Milieubeleidsplan* evalueren op doelmatigheid mede in het licht van het genoemde bestuursakkoord en de problemen met de verwerkingscapaciteit. Hierbij zal eventueel gebruik gemaakt worden van het Baggerplatform en het Informatiepunt Baggerspecie Noord-Holland.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen beschikken uiterlijk eind 2007 over actuele leggers, waarin ook de gewenste waterdiepte voor waterkwaliteit opgenomen is.
- De waterschappen inventariseren de kwaliteit van de waterbodem en rapporteren ons hierover in de jaarlijkse voortgangsrapportage. Water met hoge (ecologische) waterkwaliteitseisen heeft prioriteit.
- De waterschappen nemen hun baggerprogramma op in hun waterbeheersplan.
- De waterschappen maken uiterlijk in 2008 afspraken met gemeenten over onderhoud van de stedelijke water om de doelmatigheid van het onderhoud van het totale watersysteem te verbeteren.

Gemeenten

- De gemeenten zorgen dat hun bestemmingsplannen in overeenstemming zijn of worden gebracht met de hiervoor beschreven doelstellingen.

Zwemmen in de recreatievijver van het recreatiegebied Het Twiske.

Zwemwater

Anno 2005 heeft Noord-Holland 73 officiële zwemlocaties in 67 verschillende wateren. Deze officiële zwemlocaties moeten voldoen aan bepaalde waterkwaliteitseisen. De officiële zwemlocaties zijn toegankelijk en als zodanig herkenbaar. Ongeveer 10 zwemlocaties voldoen anno 2005 niet aan de huidige normen. Naast de officiële zwemlocaties ontstaan in warme zomers veelal spontaan zwemplekken, die niet altijd aan de waterkwaliteitseisen voor zwemwater voldoen.

Kader wetgeving

De huidige *Europese Zwemwaterrichtlijn* (uit 1976) is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Wij zijn op basis van de Whvbz toezichthouder op de zwemlocaties en geven zwemwateradviezen.

Op Europees niveau wordt gewerkt aan een herziening van de *Zwemwaterrichtlijn*, deze gaat begin 2006 van kracht. Implementatie in de Nederlandse wetgeving is voorzien in 2007.

Doel voor de langere termijn

Het (blijven) voorzien in voldoende zwemlocaties die voldoen aan de gestelde waterkwaliteitseisen.

Doel voor de planperiode

Het aantal zwemlocaties in Noord-Holland te handhaven of uit te breiden. Onze inzet is om ongeveer 10 nieuwe officiële zwemlocaties toe te voegen. Voor alle huidige en potentiële nieuwe locaties is nagegaan of zij aan de normen van de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* voldoen en probleem- en risicolocaties zijn vervangen door nieuwe locaties. De blauwe vlag wappert jaarlijks bij onze zwemlocaties aan de Noord-Hollandse stranden als teken van een goede kwaliteit op dat moment.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij maken jaarlijks op internet en in een folder de lijst van officiële zwemlocaties met hun voorzieningen aan het publiek bekend. Wij zorgen voor informatievoorziening aan het publiek over ontwikkelingen in de zwemwaterkwaliteit en over eventuele zwemverboden.
- Wij controleren de zwemgelegenheden en beoordelen de zwemwaterkwaliteit conform de geldende normen.
- Wij treffen maatregelen als de waterkwaliteit onvoldoende is, zoals het (laten) plaatsen van borden of het instellen van een zwemverbod.
- Wij vragen de waterbeheerders van de regionale en rijkswateren om, gefaseerd, alle zwemlocaties volgens de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* te monitoren en zwemwaterprofielen op te stellen. Samen met de waterbeheerders gaan wij na welke maatregelen voor de probleem- of risicolocaties nodig zijn en wat de haalbaarheid van deze maatregelen is. Wanneer sanering van een locatie niet haalbaar is, streven wij er naar de locatie af te voeren als officiële zwemlocatie. Het uitgangspunt is echter zoveel mogelijk locaties te behouden en afgevoerde locaties te vervangen door andere.
- Wij gaan samen met recreatieorganisaties en waterbeheerders potentiële nieuwe zwemlocaties selecteren en de haalbaarheid van het toevoegen van 10 locaties in beeld brengen. Hierbij worden ook de spontane zwemplekken betrokken. Wij vragen de waterbeheerders ook deze potentiële locaties volgens de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* te monitoren en hiervoor zwemwaterprofielen op te stellen.

- In 2006 maken wij nadere afspraken met de water- en locatiebeheerders over de precieze aanpak om onze doelen te bereiken en over de bijbehorende fasering.
- Wij gaan deze planperiode onderzoeken of er nog meer locaties in aanmerking komen voor de kwalificatie officiële zwemlocatie.
- Wij gaan er in 2006 bij de ANWB op aandringen om de systematiek voor de blauwe vlag te verbeteren, zodanig dat in de (nabije) toekomst de blauwe vlag iets zegt over de actuele kwaliteit van strand en zeewater.
- Wij spannen ons in om de blauwe vlag weer op alle zwemlocaties van de Noord-Hollandse stranden te laten wapperen. Dit doen we in overleg met de provincie Zuid-Holland, de kustgemeenten, Rijkswaterstaat, de waterschappen en de ANWB.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen en Rijkswaterstaat

- De waterschappen en Rijkswaterstaat monitoren de waterkwaliteit van de zwemlocaties, doen omgevingsonderzoek en rapporteren de resultaten aan ons.
- De waterschappen en Rijkswaterstaat gaan de potentiële zwemlocaties op ons verzoek monitoren volgens de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* en stellen zwemwaterprofielen op.
- De waterschappen en Rijkswaterstaat houden bij de uitvoering van hun taken voor zwemwater rekening met de nieuwe *Europese Zwemwaterrichtlijn* en gaan voldoen aan de verplichtingen die de richtlijn oplegt.

Gemeenten

- De gemeente is veelal de beheerder van een zwemlocatie. De beheerder van een zwemlocatie heeft de verantwoordelijkheid voor de inrichting en veiligheid van de zwemlocatie.
- De kustgemeenten verzoeken de ANWB een toetsing uit te voeren van hun strand en zeewater voor het verkrijgen van de blauwe vlag.

Infiltratieplas in het drinkwaterwingebied bij Castricum.

3.5 Grond- en drinkwater

Binnen het waterbeleid neemt grond- en drinkwater een bijzondere positie in omdat wij hier de beleidsmatig en operationeel verantwoordelijke overheid zijn. Twee opgaven zijn hierbij van belang:

- de kwantitatieve of kwalitatieve toestand van het grondwater komt in een aantal gebieden niet overeen met de toestand die wordt gewenst;

- het grondwater voldoet plaatselijk niet aan de eisen van gebruikers, zoals de drinkwaterbedrijven.

Met ons beleid voor vergunningverlening, drinkwatervoorziening, grondwaterbescherming en -sanering, verdroging van natuur en grondwateroverlast in stedelijk gebied leveren we een bijdrage aan het oplossen van deze opgaven. Kwantiteits- en kwaliteitsaspecten bekijken we daarbij in samenhang.

Kader wetgeving

Het Europese grondwaterbeleid staat in de *Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)* en de *Europese Grondwaterrichtlijn*. De Europese Unie verwacht van de lidstaten dat verdere verontreiniging van het grondwater wordt voorkomen en dat de bronnen voor de drinkwatervoorziening duurzaam worden veiliggesteld. Het opstellen van milieukwaliteitsdoelen en het nemen van maatregelen om ervoor te zorgen dat wij in 2015 kunnen spreken van gezonde duurzame watersystemen (de zogenaamde 'goede toestand') is één van de kernelementen van de *Europese Kaderrichtlijn Water*. Ook voor de grondwaterlichamen moet in 2015, in ieder geval in Vogel- en Habitatrictlijn gebieden, sprake zijn van een goede ecologische toestand.

Het nationale grond- en drinkwaterbeleid staat in de *Vierde Nota waterhuishouding (NW4)* en het *Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)*. Verdroging van natuurgebieden en grondwateroverlast in stedelijk gebied zijn hier de centrale grondwaterthema's. Het nationale beleid voor warmte-koude opslag van grondwater staat in de *Derde Energiemnota*.

Vergunningverlening

Grondwateronttrekkingen en -infiltraties vinden plaats voor verschillende doeleinden zoals gebruik van water door drinkwaterbedrijven of industrie, onttrekking om bouwputten droog te houden en sanering van verontreinigd grondwater. De laatste jaren is ook het gebruik grondwater voor koeling of verwarming van gebouwen (warmte-koude opslag) sterk toegenomen. Als grondwateronttrekkingen en -infiltraties ongecontroleerd plaatsvinden, kan dit ernstige gevolgen hebben zoals verzakking van gebouwen en wegen en watertekort in natuur- en landbouwgebieden.

Kader wetgeving

De vergunningverlening voor grondwateronttrekking en -infiltratie is door de Grondwaterwet opgedragen aan de provincies. Bij het behandelen van vergunningaanvragen kijken we naar een tweetal zaken:

- de beschikbaarheid van water in relatie tot het gebruiksdoeleinde (het waterverdelingsvraagstuk);
- de effecten van onttrekking of infiltratie op de omgeving.

Anno 2005 is een nieuwe Integrale waterwet in ontwikkeling waarin de Grondwaterwet wordt opgenomen. Als gevolg hiervan zal een deel van de vergunningverlening waarschijnlijk worden overgedragen naar de waterschappen. In de huidige voorstellen van de minister blijft de provincie verantwoordelijk voor vergunningverlening voor drinkwatervoorziening, andere consumptiedoelinden, energieopslag en grotere industriële onttrekkingen.

Doel voor de langere termijn

Wij willen ruimte bieden voor grondwateronttrekking en -infiltratie maar voorkomen dat dit negatieve gevolgen heeft. Wij richten het grondwaterbeheer zowel op duurzame beschikbaarheid van grondwater voor gebruiksdoelinden, zoals drinkwatervoorziening en koeling en verwarming van gebouwen, als op het voorkomen van negatieve gevolgen zoals verdroging, grondwateroverlast en achteruitgang van de grondwaterkwaliteit.

Doel voor de planperiode

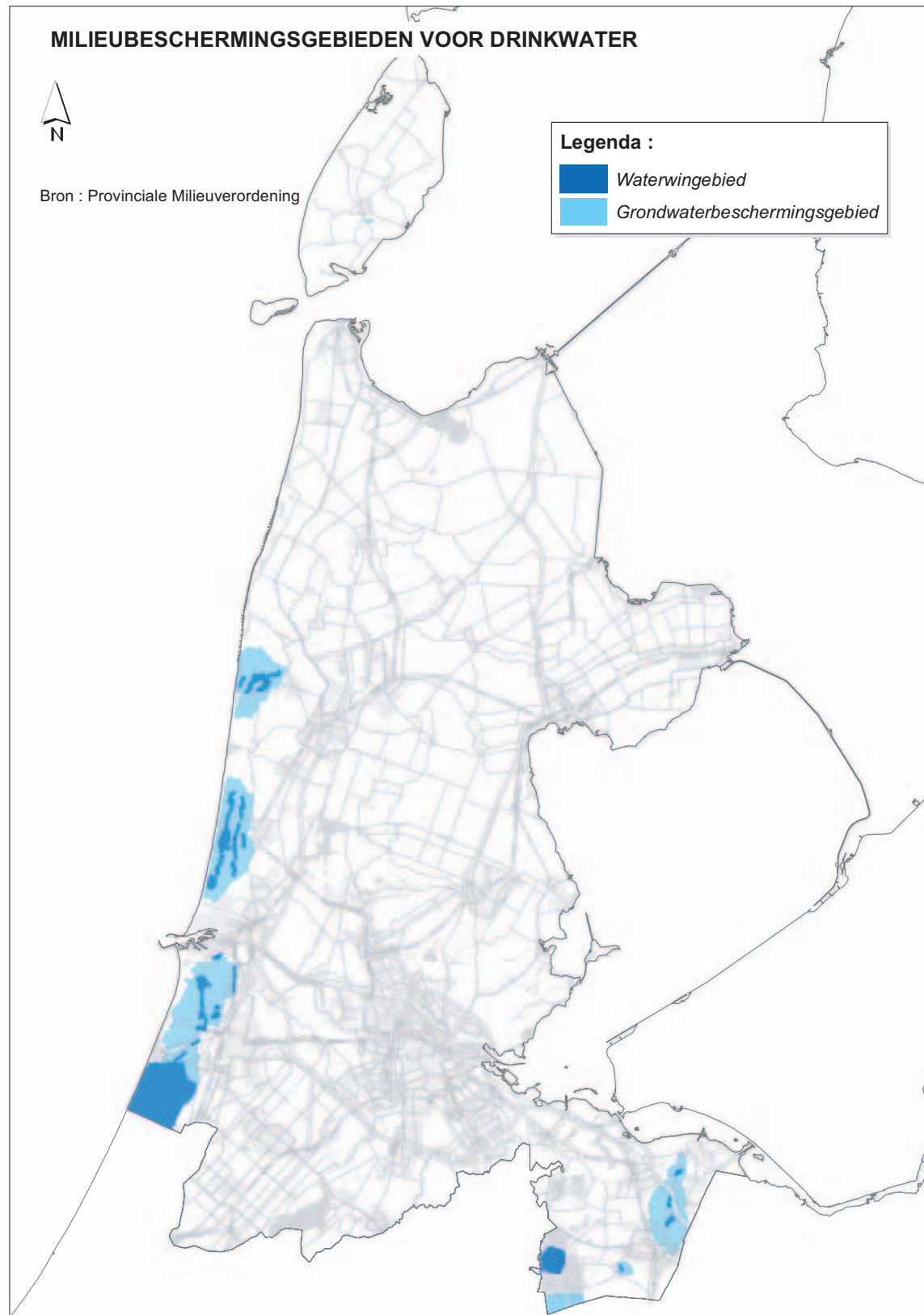
Verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de vergunningverlening voor grondwateronttrekking en -infiltratie.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij hanteren de volgende uitgangspunten bij de vergunningverlening voor grondwateronttrekking en -infiltratie:
 - schade door het onttrekken of infiltreren van grondwater moet worden voorkomen;
 - verslechtering van de kwaliteit van het grondwater, bijvoorbeeld door verspreiding van verontreiniging of menging van brak- en zoetwater, mag niet plaatsvinden;
 - water dat in kwetsbare gebieden wordt opgepompt en niet wordt gebruikt voor hoogwaardige doelinden, zoals bij onttrekkingen om bouwputten droog te houden, dient te worden teruggebracht in de bodem.
- Wij voegen de duinen en binnenduinrand als kwetsbaar gebied toe in onze grondwaterverordening, naast de al aangeduide gebieden Gooi, Vechtstreek en Texel.
- Wij vereenvoudigen de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen waar dat mogelijk is onder andere door het stellen van algemene regels in de grondwaterverordening. We geven in deze verordening richtlijnen voor het opstellen van vergunningaanvragen zodat afhandeling efficiënter kan verlopen.

Warmte-koude opslag

Bij warmte-koude opslag wordt van nature koud grondwater gebruikt voor het koelen van gebouwen in de zomer. Het water neemt de warmte op en dit warme water wordt teruggepompt in de bodem. In de winter wordt het warme water weer opgepompt en gebruikt voor de verwarming van gebouwen. De toepassing van warmte-koude opslag leidt tot energiebesparing en reductie van de CO₂-uitstoot. Wij stimuleren de techniek en

Milieubeschermingsgebieden voor drinkwater: weergegeven zijn de grondwaterbeschermingsgebieden en inliggende waterwingebieden.

warmte-koude opslag wordt steeds meer toegepast. In intensief gebruikte gebieden ontstaat hierdoor echter het risico dat systemen elkaar negatief beïnvloeden en dat thermische verontreiniging plaatsvindt.

Kader wetgeving

In de Grondwaterwet is onttrekken en infiltreren van het grondwater geregeld. De Wet Bodembescherming regelt het voorkomen van verontreinigingen in de ondergrond.

Doel voor de langere termijn

Optimaal gebruik van de ondergrond en een zo groot mogelijke bijdrage aan CO₂-reductie.

Doel voor de planperiode

Het bevorderen van de toepassing van warmte-koude opslag en zorgen voor afstemming tussen eigenaren en gebruikers van systemen bij intensief gebruik van de ondergrond.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- We geven op digitale geschiktheidskaarten aan waar in Noord-Holland warmte-koude opslag kansrijk is. Deze geschiktheidskaarten worden via internet benaderbaar.
- We bevorderen het gebruik van collectieve in plaats van individuele systemen om daarmee een maximale energiebesparing te bereiken en maken met relevante partijen zoals gemeenten, projectontwikkelaars en energiebedrijven afspraken over de toepassing. Waar warmte-koude opslag nog niet rendabel is zullen wij projecten via een subsidieregeling (energietender) stimuleren.
- Wij zorgen in gebieden met intensieve toepassing van warmte-koude opslag bij vergunningverlening voor afstemming tussen bebouwing en gebruik van de ondergrond. Wij zullen daarbij voorschrijven dat de ondergrond tot een zo groot mogelijke diepte dient te worden gebruikt om maximaal rendement te behalen.
- We hanteren, conform het advies van de Technische Commissie Bodembescherming aan de minister van VROM, de volgende randvoorwaarden:
 - toegestaan zijn zogenaamde ‘laag temperatuursystemen’ waarbij temperaturen tussen 6 en 25 graden Celsius blijven;
 - het systeem is over een periode van vijf jaar energetisch in balans, dat betekent dat er geen netto opwarming of afkoeling van de ondergrond optreedt.

Wat verwachten wij van anderen?

Gemeenten

- Gemeenten wijzen bij ontwikkeling van projecten op de mogelijkheden van warmte-koude opslag.

Drinkwatervoorziening

In Noord-Holland wordt in vijf gebieden drinkwater geproduceerd: de Amsterdamse waterleidingduinen, het Noord-Hollands duinreservaat, het Gooi, Weesperkarspel en

Waterzuivering in de Noord-Hollandse duinen.

Andijk. In totaal produceren de drinkwaterbedrijven circa 200 miljoen m³ drinkwater per jaar. De drinkwaterbedrijven maken gebruik van verschillende bronnen en zuiveringstechnieken. Wij zijn vooral betrokken bij de duinen en het Gooi, omdat hier grondwater wordt gewonnen. De situatie in deze gebieden verschilt sterk. In de duinen is sprake van grote productiesystemen, met infiltratie van water uit de Rijn en het IJsselmeer dat op geavanceerde wijze wordt gezuiverd. Een beperkt deel van het drinkwater is oorspronkelijk duinwater. In het Gooi wordt niet geïnfiltreerd en wordt

alleen natuurlijk grondwater gewonnen. Er zijn eenvoudige zuiveringen die plaatselijk worden bedreigd door verontreinigingen in de ondergrond. Zowel in de duinen als in het Gooi is er sprake van invloed van de grondwaterwinning op stedelijke, agrarische en natuurgebieden in de omgeving.

Kader wetgeving

Op grond van de Grondwaterwet zijn wij verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor grondwateronttrekking en -infiltratie. Op grond van de Waterleidingwet wijzen wij distributiegebieden toe aan waterleidingbedrijven. Op grond van de Wet milieubeheer stellen we in de Provinciale Milieuverordening (PMV) grondwaterbeschermingsgebieden (zie kaart Milieubeschermingsgebieden voor drinkwater) vast. We geven daarbij aan welke beperkingen gelden in deze gebieden.

Doel voor de langere termijn

Continuering van de levering van goed drinkwater voor een acceptabele prijs, waarbij de winning geen negatief effect heeft op de omgeving en voldoet aan de randvoorwaarden van de *Europese Kaderrichtlijn Water*.

Doel voor de planperiode

Verdere optimalisatie van de winning en infiltratie in de duinen en ontwikkelen van een lange termijn visie voor het Gooi.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij gaan door met het gefaseerd aanpassen van vergunningen, om de winning van natuurlijk duinwater te minimaliseren en de infiltratie en terugwinning in te passen in het duinmilieu. Hiermee voldoen wij aan de *Europese Kaderrichtlijn Water* die vraagt om de ecologische toestand van het watersysteem te verbeteren en bronnen voor de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen.
- Wij gaan samen met de waterleidingbedrijven het lange termijn beleid bepalen voor de drinkwatervoorziening in het Gooi. Wij voeren gezamenlijk onderzoek uit (2006-2007) voor de ontwikkeling van dit beleid. We houden rekening met de prognose van de drinkwatervraag, de kwaliteit van de bronnen, de leveringszekerheid, de effecten van de winningen op de omgeving, eventuele alternatieven en de kosten. Onze uitgangspunten bij het ontwikkelen van het beleid:
 - waar winningen geen negatieve effecten hebben op de omgeving en waar de kwaliteit van het grondwater goed is wordt het beleid gericht op bescherming en (afhankelijk van de vraag) uitbreiding van de winningen;
 - waar winningen worden bedreigd worden maatregelen getroffen om de drinkwatervoorziening veilig te stellen;
 - waar winningen een negatieve invloed hebben op de omgeving wordt onderzocht of er betere alternatieven voor drinkwatervoorziening zijn.
- Wij zorgen er samen met waterleidingbedrijven, waterschappen en gemeenten voor dat verandering van de drinkwaterwinning geen grondwateroverlast tot gevolg heeft in aangrenzend stedelijk of agrarisch gebied. We dragen financieel bij aan maatregelen wanneer ons beleid leidt tot onevenredig hoge kosten.
- Wij gaan onderzoeken of aanpassing van de Provinciale Milieuverordening nodig is en stellen waar nodig saneringsdoelen en –programma's vast zodat bronnen voor de drinkwatervoorziening worden beschermd.

Wat verwachten wij van anderen?

Rijk

- De VROM-Inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het geleverde drinkwater.
- Het Rijk handhaaft de reservering van het IJssel- en Markermeer voor de drinkwatervoorziening.

Waterleidingbedrijven

- De waterleidingbedrijven zijn verantwoordelijk voor de levering van drinkwater (leveringsplicht) en zorgen ervoor dat grondwaterwinning geen negatieve effecten heeft op de omgeving. Hiervoor verrichten zij het benodigde onderzoek.

Gemeenten

- De gemeenten toetsen bij uitvoering en handhaving van de Wet milieubeheer in grondwaterbeschermingsgebieden aan de Provinciale Milieuverordening.

Grondwateroverlast in stedelijk gebied

Grondwateroverlast in stedelijk gebied komt in vrijwel alle gemeenten voor. Circa 35.000 woningen in Noord-Holland hebben hiermee te maken. Hoge grondwaterstanden kunnen leiden tot gezondheidsklachten en schade aan bebouwing. Oorzaken en verantwoordelijkheden zijn vaak niet eenduidig vast te stellen. Actief grondwaterbeheer (draineren) en bouwkundige maatregelen (zoals isolatie van vloeren) zijn mogelijke oplossingen waarmee grondwateroverlast verholpen en voorkomen kan worden.

Kader wetgeving

De taakverdeling voor de aanpak van grondwateroverlast is nog niet wettelijk vastgelegd. Algemeen wordt echter van de volgende taakverdeling uitgegaan:

- waterschap: verantwoordelijk voor het peilbeheer en de afwatering via het oppervlaktewater;
- gemeente: verantwoordelijk voor ontwatering van de openbare ruimte en toezicht op de bouwkundige staat van gebouwen;
- particulier: verantwoordelijk voor de ontwatering van het eigen terrein (voor zover nodig) en voor de bouwkundige toestand van gebouwen.

In de Integrale waterwet, die op dit moment in voorbereiding is, wordt naar verwachting opgenomen dat de gemeenten ook zorg dragen voor de inzameling van grondwater en de afvoer naar het oppervlaktewater.

Doel voor de langere termijn

Geen grondwateroverlast in stedelijke gebieden.

Doel voor de planperiode

Voorkomen van nieuwe grondwateroverlast en aanpakken van bestaande grondwateroverlast, met prioriteit voor situaties die gezondheidsproblemen of constructieve problemen veroorzaken.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij passen de (grond)watertoets toe op ruimtelijke plannen.
- Wij brengen de gevolgen van stopzetten van bestaande grondwateronttrekkingen in beeld en maken waar nodig met onttrekkers, gemeenten en waterschap afspraken om grondwateroverlast te voorkomen.
- Wij evalueren het lopende proefproject 'bouwkundige maatregelen tegen grondwateroverlast' in Zuid-Kennemerland en beoordelen met gemeenten, waterschappen en waterleidingbedrijven of voortzetting en uitbreiding zinvol is.

- Wij inventariseren samen met de Vereniging van Noord-Hollands Gemeenten de aanpak van grondwateroverlast in stedelijk gebied. Wij brengen knelpunten in beeld, wisselen leerpunten uit en maken een rapportage waarin we de stand van zaken en aanbevelingen opnemen.

Wat verwachten wij van anderen?

Rijk

- Het Rijk legt de taakverdeling voor de aanpak van grondwateroverlast in bebouwd gebied vast. Het Rijk schept daarbij een financieringsmogelijkheid voor gemeenten door verbreding van het rioolrecht.

Waterschap

- De waterschappen geven bij ruimtelijke plannen een wateradvies, zorgen voor de afwatering en stemmen het peilbeheer af op de gewenste grondwaterstand.

Gemeenten

- De gemeenten zorgen voor de ontwatering van openbaar terrein en ontwateren daarmee, voor zover dit efficiënt is, ook particulier terrein.
- De gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt (loket) voor de burger bij grondwateroverlast.

Verdroging

De stand van zaken van de verdrogingsbestrijding is af te lezen van de verdrogingskaart die iedere twee jaar wordt vastgesteld. Hieruit blijkt dat de verdroging in de duinen, het

Gooi en de Vechtstreek sterk is afgenomen. In de overige gebieden verloopt het realiseren van verdrogingsbestrijding trager vooral omdat waterpeilen in poldergebieden meestal pas kunnen worden verhoogd na aankoop van gronden voor de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). In stedelijk en agrarisch gebied ontstaan nieuwe mogelijkheden voor verdrogingsbestrijding omdat de ontwikkeling van natte natuur hier samen kan gaan met het realiseren van bergingscapaciteit door fijnmazige maatregelen.

Veenweidegebied Laag Holland.

Beleidskader

Het verdrogingsbestrijdingsbeleid van het Rijk staat in de Vierde Nota waterhuishouding. De doelstelling, waar we sinds 1986 aan werken, is dat het verdroogde areaal in het jaar 2010 met 40% moet zijn verminderd ten opzichte van 1985. Het Rijk heeft de realisatie van het anti-verdrogingsbeleid opgedragen aan de provincies.

Doel voor de langere termijn

Verdere bestrijding van de verdroging in aansluiting op de realisatie van de PEHS (doel-datum 2018).

Doel voor de planperiode

Wij sluiten ons aan bij de nationale doelstelling: het verdroogde areaal moet in het jaar 2010 met 40% zijn verminderd ten opzichte van 1985. De verdrogingsbestrijding moet daarbij evenwichtig verspreid over karakteristieke natuurgebieden plaatsvinden. Wij onderscheiden drie verschillende hoofdeenheden: duinen en binnenduintrand, (veen)weidegebieden en het Vechtplassengebied.

De door het Rijk gehanteerde definitie van verdroging

“Een gebied wordt als verdroogd aangemerkt als aan dat gebied een natuurfunctie is toegekend en de grondwaterstand in het gebied onvoldoende hoog is dan wel de kwel onvoldoende sterk om bescherming van de karakteristieke grondwater-afhankelijke ecologische waarden, waarop de functietoekenning is gebaseerd, in dat gebied te garanderen. Een gebied met een natuurfunctie wordt ook als verdroogd aangemerkt als ter compensatie van een te lage grondwaterstand water van onvoldoende kwaliteit moet worden aangevoerd.”

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij reguleren de onttrekking en infiltratie van grondwater op zodanige wijze dat verdroging wordt tegengegaan (zie ook Vergunningverlening en Drinkwatervoorziening).
- Wij leggen als onderdeel van de PEHS natte natuurgebieden aan zoals rond het Naardermeer, in de Horstermeerpolder en in de Damlander- en Philisteinse polder.
- Wij stimuleren maatregelen van anderen om verdroging te bestrijden zoals afkoppelen, waterconservering en inpassing van natte natuur in agrarisch en stedelijk gebied. We doen dit onder andere door toepassing van de subsidieregeling ‘Tender water’ voor projecten die de wateropgave integraal benaderen en meerdere doelen dienen.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen zorgen ervoor dat het peilbeheer in natuurgebieden op de natuurdoelen wordt afgestemd.
- De waterschappen zorgen voor vergroting van bergingscapaciteit, wat vaak samen gaat met de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Waterleidingbedrijven

- De waterleidingbedrijven zorgen ervoor dat grondwateronttrekking zo min mogelijk negatieve gevolgen heeft voor natuurgebieden en passen, indien nodig, de onttrekkingen aan.

Gemeenten

- De gemeenten leggen in of rond stedelijk gebied natte natuur aan. Zij streven er naar deze werkzaamheden zoveel mogelijk te combineren met werkzaamheden om de bergingscapaciteit te vergroten. Het gaat hier veelal om fijnmazige maatregelen, waarbij bergingscapaciteit en natuurvriendelijke oevers worden ingepast in stedelijk gebied, op bedrijventerreinen of in recreatiegebieden.
- De gemeenten zorgen voor het afkoppelen van regenwater dat nu nog over schone verharde oppervlakten het rioleringsstelsel in stroomt.

Natuurbeheerorganisaties

- De natuurbeheerorganisaties stemmen het detail (water)beheer af op de natuurdoelen.

Monitoring en evaluatie van het grondwaterbeleid

Onderzoek, monitoring en evaluatie zijn noodzakelijk voor goed grondwaterbeheer. De informatie hiervoor wordt verkregen uit meetnetten en het register van onttrekkingen en infiltraties. De provinciale grondwatermeetnetten verschaffen informatie over het regionale systeem. Andere partijen hebben vaak eigen aanvullende grondwatermeetnetten die informatie verschaffen voor hun specifieke (water)beheertaken. Hierbij valt te denken aan meetnetten van gemeenten in stedelijk gebied, van terreinbeheerders in natuurgebieden en van waterschappen ter onderbouwing van peilbesluiten.

Kader wetgeving

De Grondwaterwet draagt het doen van onderzoek voor het grondwaterbeheer op aan de provincies.

Doel voor de langere termijn

Waarborging van een duurzaam en doelmatig grondwaterbeheer door monitoring, evaluatie, en beleidsontwikkeling.

Doel voor de planperiode

Inzicht in de toestand van het grondwater zodat beleid kan worden ontwikkeld en geëvalueerd.

Wat doen wij om het doel voor de planperiode te bereiken?

- Wij voeren metingen uit voor het provinciale grondwaterkwantiteits- en kwaliteitsmeetnet (zie Bijlage III voor een beschrijving). We gebruiken deze gegevens om ons beleid te toetsen en verder vorm te geven.
- Wij optimaliseren de provinciale meetnetten en meetprogramma's in 2006 om te voldoen aan de eisen van de *Europese Kaderrichtlijn Water* en de *Europese Grondwaterrichtlijn*.
- Wij brengen in 2009 een rapportage uit over de kwantitatieve en kwalitatieve toestand van het grondwater, trends en risico's. Wij stellen mede op basis hiervan doelen en maatregelen vast die passen binnen de *Europese Kaderrichtlijn Water*.

Wat verwachten wij van anderen?

Waterschappen

- De waterschappen meten grondwaterstanden om de invloed van het peilbeheer te controleren en te evalueren.

Waterleidingbedrijven

- De waterleidingbedrijven zorgen voor metingen rond grondwaterwinningen en -infiltraties.

Gemeenten

- De gemeenten meten de grondwaterstand in stedelijk gebied.

Natuurbeheerorganisaties

- De natuurbeheerorganisaties meten grondwaterstanden in natuurgebieden.